

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.8.1.2024

Pan
Cezary Możejński
p.o. Dyrektor
Sieć Badawcza Łukasiewicz
Instytut Nowych Syntezy Chemicznych
Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 13A
24-110 Puławy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/24/023 — Funkcjonowanie Sieci Badawczej Łukasiewicz

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sieć Badawcza Łukasiewicz — Instytut Nowych Syntez Chemicznych, Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 13A, 24-110 Puławy (dalej: Instytut lub INS).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Cezary Możeński, pełniący obowiązki Dyrektora Instytutu od 21 maja 2024 r. Poprzednio, tj. od 6 kwietnia 2018 r. do 20 maja 2024 r., Dyrektorem Instytutu był Janusz Igras (dalej: były Dyrektor Instytutu).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja zadań ustawowych przez instytut Sieci. 2. Gospodarka finansowa instytutu Sieci.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024 (I półrocze).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontrolerzy	1. Katarzyna Osiak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/82/2024 z 17 maja 2024 r. 2. Katarzyna Jabłońska-Karczmarczyk, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/84/2024 z 23 maja 2024 r. 3. Przemysław Fidecki, doradca ekonomiczny, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/83/2024 z 17 maja 2024 r. (akta kontroli tom I str. 2-4, 333-378: plik nr 465)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Instytut terminowo przygotowywał plany i sprawozdania z działalności oraz plany i sprawozdania finansowe. W planach finansowych na lata 2020-2024 nie wyodrębniono niektórych kategorii danych, wymaganych na podstawie art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz³, co wynikało ze stosowania się do wytycznych Prezesa Centrum Łukasiewicz⁴. INS realizował zadania związane z realizacją projektów badawczych, komercjalizacji oraz współpracy międzynarodowej, wynikające z art. 3 ust. 2 ustawy o SBŁ. Otrzymane z budżetu państwa środki dotacji celowej wykorzystano na realizację zadań wymienionych w umowach, a rozliczeń finansowych dokonano w wyznaczonych terminach.

Przychody w Instytucie realizowano, co do zasady, zgodnie z ustalonymi planami, a dokonując zakupów inwestycyjnych, przestrzegano obowiązujących uregulowań. Środki z funduszu rozwoju wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem. Koszty wynagrodzeń, ogólnozakładowe i pozostałe stanowiły średnio 72,5% jego wydatków. Stwierdzone istotne nieprawidłowości dotyczyły udzielenia dwóch zamówień na wykonanie prac o wartości netto 2793 tys. zł z pominięciem ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁵ i wewnętrznych procedur oraz naliczania i wypłacania wynagrodzeń, odpraw i nagród dla zastępców

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 925, ze zm. Dalej: ustawa o SBŁ.

⁴ Dalej: Centrum.

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm. Dalej: Pzp.

Dyrektora i głównej księgowej. W latach 2019-2020 środki finansowe z funduszu nagród, w łącznej kwocie 304,5 tys. zł, przeznaczone zgodnie z przepisami ustawy o SBŁ na nagrody wyłącznie dla pracowników Instytutu, zostały wydatkowane na wypłatę nagród rocznych dla dyrektorów i głównej księgowej. Wynagrodzenia dwóch zastępców dyrektora i głównej księgowej zostały zawyżone łącznie o 153,3 tys. zł z uwagi na wypłatę nienależnego dodatku stażowego, wynagrodzenia za okres wypowiedzenia oraz odprawy. Z kolei wynagrodzenia zastępcy dyrektora i głównej księgowej zaniżono łącznie o 39,3 tys. zł, w związku z nieprawidłowym naliczeniem oraz zaniechaniem wyrównania wynagrodzeń i wypłaty nagrody rocznej.

Pozostałe nieprawidłowości polegały w szczególności na: wykazywaniu niezgodnych ze stanem faktycznym danych w aplikacji informatycznej *Kokpit zarządczy*⁶ i danych dotyczących środków własnych w rozliczeniach dwóch zadań dofinansowanych z dotacji celowej; niezamieszczeniu w prasie obwieszczeń o przetargu na sprzedaż dwóch samochodów; niewłaściwym przygotowaniu projektu architektoniczno-budowlanego w ramach zadania dofinansowanego z dotacji celowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Realizacja zadań ustawowych przez instytut Sieci

1.1. Roczne plany działalności i plany finansowe oraz sprawozdania z działalności i finansowe Instytutu zostały sporządzone w terminie, zaopiniowane przez Radę (w 2019 r. przez Radę Naukową) oraz przekazane organowi nadzorującemu, tj. zgodnie z przepisami ustawy o SBŁ i odpowiednio dla 2019 r. — przepisami ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych⁸.

W ciągu roku jednokrotnie zaktualizowano dwa roczne plany działalności (na 2019 r. i 2021 r.) oraz pięć planów finansowych (na lata 2019-2023). Dokonano (w związku z uwagami Centrum) korekt dwóch sprawozdań z działalności (za 2020 r. i za 2021 r.) oraz sprawozdania finansowego (za 2019 r.). Z dokumentacji Instytutu wynika, że Prezes Centrum zatwierdził plany działalności oraz plany finansowe na lata 2020-2024 oraz sprawozdania z działalności za lata 2020-2023. Instytut w trakcie kontroli NIK nie posiadał dowodów potwierdzających zatwierdzenie planów finansowego i działalności na 2019 r. i ich aktualizacji⁹. Z protokołu kontroli przeprowadzonej przez Centrum¹⁰ wynika, że plan finansowy spełniał wymogi w zakresie przekazania organowi nadzorującemu.

W planach finansowych Instytutu na lata 2020-2024, zgodnie z art. 63 ust. 2 ustawy o SBŁ, wyodrębniono: przychody z działalności, subwencję przyznaną przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, dotacje celowe przyznane przez Prezesa Centrum oraz koszty. Nie zawarto w nich natomiast pozostałych elementów wskazanych w ww. przepisie (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom I str. 39-51, 105-106, 328-332: plik nr 1; str. 333-378: pliki nr 135-237, 267, 985-986; str. 389-390, 420-446)

⁶ Dalej: Kokpit lub aplikacja Kokpit.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 534.

⁹ Według wyjaśnień zastępcy kierownika Działu Planowania i Kontrolingu, osoby odpowiedzialne merytorycznie przebywały na długotrwałym zwolnieniu lub nie pracowały w INS.

¹⁰ Protokół z lutego 2022 r.

1.2. W okresie objętym kontrolą zadania Rady, tj. organu instytutu Sieci Łukasiewicz stosownie do art. 20 pkt 2 ustawy o SBŁ, wykonywała, do dnia powołania Rady Instytutu, Rada Naukowa (kadencja 2017-2021). Od 12 grudnia 2019 r. do 19 grudnia 2023 r. funkcjonowała Rada INS pierwszej kadencji (lata 2019-2023), a od 20 grudnia 2023 r. Rada drugiej kadencji (lata 2023-2027). Od 1 kwietnia 2019 r., tj. do wejścia w życie ustawy o SBŁ i przekształcenia Instytutu Nowych Syntez Chemicznych w Puławach w Instytut Sieci Badawczej Łukasiewicz, do 31 marca 2024 r. odbyły się cztery posiedzenia Rady Naukowej, 28 posiedzeń Rady INS pierwszej kadencji oraz trzy posiedzenia Rady drugiej kadencji.

W latach 2019-2024 (do końca marca) Rada Naukowa, a następnie Rada INS uchwaliły statut i zmiany statutu INS oraz zaopiniowały: regulamin organizacyjny INS (i jego zmiany), roczne plany i sprawozdania z działalności INS, roczne plany i sprawozdania finansowe, projekty podziału zysku netto, wnioski o przyznanie nagrody rocznej dla dyrektora INS i jego i zastępców. Podjęto także uchwały w sprawie opinii dotyczących innych spraw z zakresu działalności INS.

Rada INS nie określiła perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej Instytutu, mimo że takie zadanie wynikało z art. 26 pkt 1 ustawy o SBŁ oraz z § 2 ust. 1 pkt. 1 Regulaminu Rady INS obowiązującego na podstawie Uchwały nr 2/II/2019 r. z dnia 12 grudnia 2019 r., zmienionego i ujednoliconego Uchwałą nr 22/II/2021 z dnia 23 kwietnia 2021 r.

W trakcie posiedzenia w dniu 5 listopada 2020 r. zastępca dyrektora INS poinformował członków Rady, że jednym z jej zadań nakreślonych przez Centrum jest przygotowanie kierunków działalności Instytutu, a w dniu 13 grudnia 2021 r. członkowie Rady otrzymali Strategię Sieci Badawczej Łukasiewicz zatwierdzoną przez Radę Centrum oraz projekt Strategii Rozwoju INS na lata 2022-2025, przy czym dyrektor INS zwrócił się do członków Rady o zapoznanie się z projektem strategii i przesyłanie ewentualnych uwag do propozycji zapisów. Żaden z członków Rady nie przekazał uwag do przedstawionego dokumentu. W trakcie kolejnych posiedzeń Rady INS nie przewidziano prac nad ww. projektem Strategii Instytutu¹¹.

Przewodniczący Rady w latach 2019-2023 wyjaśnił m.in., że w latach 2019-2024 artykułowane było wyraźne zalecenie kierownictwa Centrum, iż instytuty mają realizować w ramach Strategii Sieci Badawczej Łukasiewicz cztery cele jednostkowe w niej wymienione, bez przygotowywania dokumentów o charakterze opisowym, czyli de facto Strategia Sieci była również Strategią instytutów. Stąd wynikała dyskontynuacja prac nad przygotowaną Strategią INS na lata 2022-2025. Instytut co roku przygotowywał plan działalności, zawierający działania zmierzające do realizacji czterech celów jednostkowych razem ze wskaźnikami. To podejście uległo zmianie dopiero w 2023 r. po zmianie kierownictwa Centrum. Wówczas [...] doszło oddolnie do opracowania cztero i 10-letnich Strategii rozumianych jako dokument planistyczny liczący ponad 100 stron i skupiający się na wszystkich istotnych obszarach funkcjonowania Sieci i instytutów. W związku z powyższym Rada, po zatwierdzeniu Strategii Sieci Badawczej Łukasiewicz, które według wiedzy przewodniczącego Rady, do tej pory nie nastąpiło, miała w planach zająć się wyznaczeniem kierunków badawczych dla Instytutu.

(akta kontroli tom I str. 52-54, 103-104, 328-332: pliki nr 7, 71-77; str. 333-378: pliki nr 11, 1029-1066)

¹¹ W trakcie posiedzenia Rady drugiej kadencji w dniu 27 marca 2024 r. dyrektor INS poinformował, że punkt dotyczący omówienia perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej Instytutu zostanie przeniesiony na inne posiedzenie Rady.

Opracowany w INS projekt Strategii Rozwoju INS na lata 2022-2025 definiował kierunki rozwoju działalności naukowo-badawczej i wdrożeniowej INS. Określono w nim cel strategiczny: utrzymanie silnej pozycji INS jako jednostki o sprecyzowanym profilu naukowo-badawczym, łączącej badania naukowe z wdrażaniem własnych technologii i know-how w praktyce przemysłowej, a także cele główne: ulokowanie Instytutu w Europejskiej Przestrzeni Badawczej; kontynuacja działalności w obszarach, w których Instytut posiada znaczący dorobek naukowy i wdrożeniowy oraz mocną pozycję; uruchomienie i rozwój nowych obszarów funkcjonowania Instytutu; pozyskiwanie funduszy na realizację prac badawczych i rozwojowych; zapewnienie stabilności finansowej Instytutu. Dokument (projekt) miał charakter ogólny, nie określał nakładów, terminów i sposobów realizacji celów, ryzyk braku ich osiągnięcia oraz osób i komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za ich realizację i monitorowanie.

(akta kontroli tom I str. 11-28)

Koszty funkcjonowania Rady w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2024 r. wynosiły 92 628,10 zł, w tym: 22 828,13 zł od 1 kwietnia do 31 grudnia 2019 r., 14 591,70 zł w 2020 r., 9205,90 zł w 2021 r., 12 000 zł w 2022 r., 25 204,92 zł w 2023 r. oraz 8797,45 zł od 1 stycznia do 31 marca 2024 r. Najwyższe były koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi (64 614,80 zł; 69,8%). Koszty żywienia, noclegów i delegacji 26 545,78 zł, wynajmu sali na posiedzenia 1073,92 zł oraz pozostałe (m.in. opłaty pocztowe) 393,60 zł. Zwiększenie kosztów w 2023 r. wynikało z organizacji posiedzeń w formie stacjonarnej w przypadku czterech z ośmiu posiedzeń.

Wysokość wynagrodzenia brutto wypłacanego członkom Rady INS (niebędącym pracownikami Instytutu) za udział w każdym posiedzeniu wynosiła 400 zł, tj. była zgodna z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 lipca 2019 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia przysługującego członkom rady instytutu działającego w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz¹².

Wynagrodzenia wypłacano członkom Rady, którym to wynagrodzenie przysługiwało, z wyjątkiem przewodniczącego, który, według informacji INS, zrzekł się wynagrodzenia i w związku z tym nie wypłacono mu wynagrodzenia za 13 posiedzeń w latach 2019–2021 r. w kwocie 5200 zł. Instytut nie posiadał jednak żadnego dokumentu świadczącego o zrzeczeniu się przez przewodniczącego Rady wynagrodzenia za udział w posiedzeniach (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom I str. 54, 60, 213-214, 328-332: plik nr 7; str. 333-378: pliki nr 11, 669-683, 1029-1066)

1.3. Według danych INS w latach 2019-2024 (I kwartał) Instytut realizował łącznie, w ramach działalności podstawowej, 497 projektów¹³, w tym 353, które wykazano w Kokpicie i 144, które nie zostały w nim wykazane. Całkowita łączna wartość 497 projektów wynosiła 494 626 502,54 zł, a wartość dofinansowania dla INS - 374 526 425,34 zł. Najwyższa wartość całkowita i dofinansowania była w 2019 r. (odpowiednio 293 103 076,23 zł i 249 430 811,71 zł), w 2020 r. znacznie spadła (odpowiednio 36 698 704,23 zł i 26 708 011,80 zł), a następnie stopniowo rosła w zakresie wartości dofinansowania (odpowiednio: 2021 r. – 43 116 845,16 zł i 30 593 870,08 zł; 2022 r. - 32 227 363,85 zł i 26 182 246,94 zł; 2023 r. - 73 371 403,02 zł i 29 729 178,52 zł).

(akta kontroli tom I str. 190, 328-332: plik nr 52; str. 333-378: pliki nr 637, 653; str. 411-417)

¹² Dz. U. z 2019 r. poz. 1523.

¹³ W tym 118 w 2019 r., 57 w 2020 r., 104 w 2021 r., 79 w 2022 r., 78 w 2023 r. i 61 w 2024 r. (do 31 marca).

Całkowita wartość 144 projektów niewykazanych w Kokpicie wynosiła 39 298 538,78 zł, a kwota dofinansowania dla INS - 30 792 553,80 zł. Dotyczyło to 65 projektów rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r., dwóch z dniem 1 stycznia 2020 r., czterech z dniem 1 stycznia 2021 r., 18 z dniem 1 stycznia 2022 r., 27 w 2023 r. (w tym 26 z dniem 1 stycznia) i 28 pozostałych w 2024 r.

Kierownik Działu Zarządzania Projektami¹⁴ wyjaśniła, że do 2020 r. nie opracowano wytycznych/instrukcji uzupełniania Kokpitu. W związku z tym decyzja odnośnie do umieszczania bądź nieumieszczania danego projektu w Kokpicie należała do kierownika DZP (w latach 2019-lipiec 2021 kierownika Działu Organizacji, Planowania i Analiz). Od 2020 r. Instytut wykazuje realizowane projekty w Kokpicie zgodnie z opracowanymi wówczas wytycznymi. Nie definiowały one jednak zasad umieszczania projektów w Kokpicie. Dopiero w przewodniku z 2023 r. jednoznacznie określono, że w obszarze Projekty w Kokpicie nie należy umieszczać komercjalizacji, komercji niegospodarczej i gospodarczej oraz projektów inwestycyjnych.

Wyjaśniając przesłanki, którymi kierowano się w Instytucie, nie wykazując w Kokpicie projektów w latach 2019-2022, kierownik Działu stwierdziła, że w 2019 r. do aplikacji nie wprowadzano projektów finansowanych z subwencji oraz ze środków własnych (prace własne). Nie umieszczono także projektu *Wschodni Akcelerator Biznesu* z racji jego niebadawczego charakteru oraz projektu komercyjnego – prawdopodobnie było to niedopatrzenie ze strony pracownika wprowadzającego projekty do Kokpitu. W 2020 r. nie wprowadzono projektów z zakresu prac własnych o charakterze niebadawczym. W 2021 r. nie pokazano w Kokpicie projektów finansowanych ze środków własnych z zakresu sprzedaży (katalizatorów, ekstraktów, technologii) oraz projektu polegającego na załadunku katalizatora niklowego (omyłkowo niewykazane w Kokpicie). Od 2022 r. do Kokpitu nie były wprowadzane projekty finansowane z subwencji, o charakterze niebadawczym. Ponadto w 2022 r. nie umieszczono doktoratu wdrożeniowego, projektu z zakresu komercjalizacji (omyłkowo niezakwalifikowane do Kokpitu) oraz projektów finansowanych z funduszu rozwoju i dotacji celowej. Opierając się na przekazie pracowników zaangażowanych wówczas w wykazywanie informacji w Kokpicie, decyzja odnośnie do konkretnej pozycji podejmowana była subiektywnie przez kierownika Działu, który administrował obszarem Projekty. Należy przypuszczać, że w okresie klarowania się zasad działania Kokpitu, kierownik brał pod uwagę znaczenie projektu dla Instytutu oraz charakter projektu (badawczy-niebadawczy). Od czasu wyznaczenia opiekuna Kokpitu ze strony Centrum, każda wątpliwość Instytutu była konsultowana z taką osobą, zwłaszcza jeśli chodzi o: rodzaj prezentowanych projektów, projekty z obszaru komercjalizacji, sprawy techniczne.

(akta kontroli tom I str. 59, 94-96, 328-332: plik nr 52; str. 333-378: pliki nr 637, 653, 1116; str. 411-417)

W Kokpicie wykazano jako odrzucone przez instytucje oceniające ogółem 37 projektów, tj. 7,4%, w tym 36 z przyczyn merytorycznych i jeden z powodów formalnych¹⁵. Dwa projekty wykazane zostały w Kokpicie jako przerwane¹⁶.

¹⁴ Dalej: DZP.

¹⁵ Odrzucone z powodów merytorycznych projekty badawcze: jeden w 2019 r., cztery w 2020 r., 13 w 2021 r., cztery w 2022 r., 12 w 2023 r. i dwa w pierwszym kwartale 2024 r. Odrzucone z powodów formalnych – jeden w 2023 r.

¹⁶ Opracowanie i wdrożenie do produkcji nośnika o zmniejszonej wysokości (akronim PWŁ.O.31.21.010, data rozpoczęcia – 22 czerwca 2021 r., data zakończenia – 31 grudnia 2023 r.), Opracowanie i wdrożenie do produkcji nośnika dla warstwy osłonowej (akronim PWŁ.O.31.21.009, data rozpoczęcia – 6 czerwca 2021 r., data zakończenia – 31 grudnia 2023 r.). Całkowity koszt projektu o akronimie PWŁ.O.31.21.009: 73 354,87 zł, całkowity koszt projektu o akronimie PWŁ.O.31.21.010: 6341,39 zł. Projekty realizowane ze środków własnych, nie poniesiono wydatków.

Kierownik DZP wyjaśniła, że projekty te były ze sobą powiązane i zostały przerwane w 2023 r. na polecenie kierownika obu projektów. Decyzja o przerwaniu podyktowana była trudną sytuacją na rynku gazowym oraz opóźnioną kampanią piecową.

Trzy projekty nie zostały zrealizowane zgodnie z założeniami (umowami). Zostały one zaniechane, w związku z decyzjami usługobiorców (przedsiębiorców)¹⁷.

Realizacja projektów nie była przedmiotem kontroli instytucji zewnętrznych.

(akta kontroli tom I str. 320, 328-332: plik nr 52; str. 333-378: pliki nr 637, 653, 1115, 1119)

W ramach zadań instytutu Sieci, określonych w art. 3 ust. 2 pkt. 1 ustawy o SBŁ¹⁸, INS w latach 2019-2024 realizował 291 projektów badawczych (w tym w Kokpicie wykazano 229, a 62 finansowanych głównie z subwencji i środków własnych, nie wykazano). Całkowity budżet wyniósł 157 129 876,23 zł, a kwota dofinansowania dla Instytutu 54 093 138,92 zł (w tym odpowiednio dla projektów nieujętych w Kokpicie: 10 130 618,28 zł i 7 002 700,37 zł).

Na podstawie umowy B+R¹⁹ realizowano 24 projekty (w tym trzy nieumieszczone w Kokpicie²⁰) z całkowitym budżetem 3 870 302,35 zł i dofinansowaniem 3 790 302,35 zł. 19 zakończono, a pięć było w trakcie realizacji. 23 projekty były finansowane ze środków usługobiorców (przedsiębiorców), jeden z funduszy instytucjonalnych krajowych²¹. Z grantu B+R realizowano 18 projektów, w tym dwa nieumieszczone w Kokpicie (w tym 11 zakończonych) z całkowitym budżetem 100 153 527,80 zł i kwotą dofinansowania 14 910 707,36 zł (finansowane z funduszy instytucjonalnych krajowych i zagranicznych²²).

(akta kontroli tom I str. 328-332: plik nr 52; str. 333-378: pliki nr 637, 653; str. 411-417)

Według informacji INS liczba publikacji dotyczących badań naukowych i prac rozwojowych Instytutu w latach 2019-2024 (30 czerwca) wyniosła 195 (do 31 marca 191), w tym: 41 w 2019 r., 26 w 2020 r., 36 w 2022 r., 39 w 2023 r. i 12 w 2024 r. (odpowiednio osiem). Publikacji w czasopismach wskazanych w Journal Citation Reports było ogółem 160 (do 31 marca 156)²³, a w czasopismach naukowych i recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych (według wykazu MEIN/MNISW²⁴) 162²⁵. Pracownicy INS byli w objętym kontrolą okresie autorami

¹⁷ *Opracowanie technologii produkcji nowego katalizatora WTKCO typu Zn-Al-Re (7.12.110 Kat)* – nie został zrealizowany drugi etap umowy. Kontrahent podjął decyzję o zakończeniu realizacji pracy na etapie I, co było rozumiane jako brak zgody zamawiającego na kontynuację pracy, tj. na uruchomienie realizacji etapu II. *Przyjazne dla środowiska nawozy o spowolnionym uwalnianiu składników (4.14.46)* – decyzją lidera konsorcjum zdecydowano o zaniechaniu dalszej realizacji projektu po analizie wyników badań oraz otrzymanych ofert. *Wysokojakościowe ekstrakty z roślin pochodzących z upraw metodami indoor farming pozyskane przy pomocy ekstrakcji CO₂ w stanie nadkrytycznym (PKR.O.15.21.015, PKR.O.15.21.016)* – decyzją lidera konsorcjum wstrzymano dalszą realizację projektu, ponieważ nie udało się uzyskać zakładanych wartości docelowych dla żadnego z wykorzystywanych w projekcie gatunków roślin.

¹⁸ Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o SBŁ do zadań instytutu Sieci należy realizacja projektów badawczych w ramach celu Sieci, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o SBŁ (tj. prowadzenie badań aplikacyjnych i prac rozwojowych, a w uzasadnionych przypadkach także badań podstawowych, w tym na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, szczególnie ważnych dla realizacji: polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju, polityki naukowej państwa, o której mowa w art. 6 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2023 r. poz. 742, ze zm.).

¹⁹ Umowa na prace badawczo-rozwojowe.

²⁰ O akronimach: PBR.O.09.24.035, PBR.O.09.24.037, PBR.O.14.24.036. Całkowita wartość łączna: 612 000 zł, łączna wartość dofinansowania 532 000 zł.

²¹ Środki z grantów B+R instytucji krajowych, w tym środki z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, subwencji na działalność bieżącą oraz dotacji Centrum.

²² Fundusze instytucjonalne zagraniczne: środki z grantów instytucji zagranicznych.

²³ W tym w: 2019 r. – 35, 2020 r. – 22, 2021 r. – 33, 2022 r. – 31, 2023 r. – 27 i w 2024 r. (do 30 czerwca) – 12 (do 31 marca – osiem).

²⁴ Ministerstwo Edukacji i Nauki/Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

dwóch monografii/podręczników autorskich²⁶ oraz 30 rozdziałów w monografii lub podręczniku²⁷. Liczba cytowań publikacji pracowników Instytutu (Science Citation Index Expanded) w latach 2019-2024 z okresu działania w ramach Sieci Łukasiewicz, wyniosła 1171 (do 30 czerwca²⁸). Zorganizowano (do 30 czerwca) 21 konferencji międzynarodowych i krajowych, a 82 pracowników uczestniczyło i wystąpiło w konferencjach organizowanych przez inne podmioty krajowe i zagraniczne. Udokumentowano 196 wdrożeń w latach 2019-2024 (do 31 marca i 30 czerwca). W okresie objętym kontrolą nie przyznano nagród i wyróżnień za praktyczne zastosowanie B+R.

W 2019 r. spośród 62 osób zatrudnionych w pionie badawczym²⁹ 46,8% stanowili pracownicy publikujący³⁰, w 2020 r. na 100 odpowiednio — 37%, w 2021 r. na 101 — 37,6%, w 2022 r. na 102 — 38,2% i w 2023 r. na 96 — 49%.

(akta kontroli tom I str. 333-378: pliki nr 14, 1114)

W okresie objętym kontrolą Instytut złożył wnioski patentowe i uzyskał patenty: w 2019 r. złożono 14 wniosków, uzyskano 11 patentów krajowych, wydatki poniesione na zgłoszenia wyniosły 3437,50 zł; w 2020 r. — dziewięć wniosków, osiem patentów krajowych (1850,20 zł); w 2021 r. — dwa wnioski, pięć krajowych (825 zł); w 2022 r. — pięć wniosków, dziewięć krajowych (1533,40 zł); w 2023 r. — trzy wnioski, dziewięć krajowych (1265 zł), natomiast w 2024 r. (do 30 czerwca) złożono dwa wnioski (550 zł) oraz nie zgłaszano i nie uzyskano patentów (do końca marca).

(akta kontroli tom I str. 333-378: pliki nr 15, 902-984)

W trakcie kontroli NIK, na dzień 3 lipca 2024 r. Instytut nie miał możliwości wygenerowania z Kokpitu danych (raportów) dla każdego roku lat 2020-2024 (koniec czerwca) dotyczących: liczby złożonych przez Instytut w każdym roku wniosków patentowych, uzyskanych patentów krajowych i zagranicznych, złożonych wniosków o wzory użytkowe oraz uzyskanych praw do wzorów użytkowych; liczby podpisanych przez Instytut w każdym roku umów o komercjalizację.

Według wyjaśnień pracowników INS wygenerowany z Kokpitu raport z obszaru komercjalizacji zawierał puste pola, prawdopodobnie na skutek zmiany sposobu (z miesięcznego na kwartalny) i zakresu raportowanych danych; do jesieni 2023 r. dane w raporcie obejmowały dużo szerszy zakres niż było to widoczne. Wskutek braku dostępu Instytutu do powyższych danych w aplikacji Instytut nie posiadał wiedzy, jakie dane wprowadził w aplikacji we wskazanym powyżej zakresie.

Dyrektor Departamentu Komercjalizacji Centrum w piśmie z 8 lipca 2024 r. poinformowała NIK, że w październiku 2023 r. w Kokpicie w obszarze Komercjalizacja (oraz w innych obszarach) zostały wprowadzone zmiany – raporty przyjęły zmienioną formę, opisaną w aktualnie obowiązującym przewodniku do Kokpitu. Efektem wprowadzonych zmian są ograniczone możliwości przeglądania bezpośrednio w aplikacji danych zaraportowanych przez instytuty Sieci w okresie przed wprowadzeniem zmian. Dane te jednak nie zostały utracone. W wyniku zmian, pola przyjęły nowe nazwy i zmiany objęły całość Kokpitu w obszarze Komercjalizacja, a nie tylko okres po wprowadzeniu zmian, co oznacza,

²⁵ W tym w: 2019 r. – 35, 2020 r. – 22, 2021 r. – 33, 2022 r. – 32, 2023 r. – 28 i w 2024 r. (do 30 czerwca) – 12 (do 31 marca – osiem).

²⁶ Jedna z 2020 r. i jedna z 2023 r.

²⁷ Pięć w 2019 r., trzy w 2020 r., trzy w 2021 r., dziewięć w 2022 r. i 10 w 2023 r.

²⁸ Do 31 marca 2024 r. – 1100. 26 w 2019 r., 99 w 2020 r., 178 w 2021 r., 310 w 2022 r., 411 w 2023 r., i 147 w 2024 r. (do 30 czerwca; 76 do 31 marca).

²⁹ Na dzień 31 grudnia.

³⁰ W czasopiśmie wskazanych w Journal Citation Reports, czasopiśmie naukowych i recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych autorstwo monografii/podręczników autorskich.

że dane wprowadzone w poprzednich latach w polach o konkretnych nazwach, teraz widnieją w polach o zmienionych nazwach, więc są niepoprawnie prezentowane. Przed wprowadzeniem zmian dostawca aplikacji dokonał ich archiwizacji. Zarchiwizowane dane w obszarze Komercjalizacji dostępne są dla pracowników Departamentu Komercjalizacji Centrum. Dzięki temu, dla każdego instytutu, który zgłosił potrzebę otrzymania swoich danych raportowanych w latach 2019-2023 (do sierpnia), pracownik Departamentu Komercjalizacji może wysłać plik Excel z tymi danymi. W dniu 4 lipca 2024 r. wysłano taki plik pracownikowi INS (zastępcy kierownika Działu Planowania i Kontrolingu³¹).

(akta kontroli tom I str. 55-56, 322, 328-332; plik nr 8; str. 333-378; pliki nr 15, 46-51)

Zastępca kierownika DPK potwierdziła otrzymanie od Centrum danych archiwalnych w dniu 4 lipca 2024 r., po wysłaniu pisma email do opiekuna Kokpitu z zapytaniem, dotyczącym braku możliwości wygenerowania prawidłowych raportów z Kokpitu. W odpowiedzi na jej pismo email Centrum podało, że problem z poprawnością danych w generowanym raporcie powstał po zmianie w 2023 r. zakresu wprowadzanych danych do Kokpitu (poinformowano m.in., że taki stan powstał z winy dostawcy aplikacji, który niewystarczająco zabezpieczył dane, ale przed wprowadzeniem zmian dokonał archiwizacji wprowadzonych danych do pliku Excel i z niego można było wyfiltrować dane z lat 2019-08.2023).

Ponadto zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że:

— Pilotażowa forma Kokpitu powstała na jesieni 2019 r. Pierwotnie dane dotyczące finansów, HR³², infrastruktury badawczej, projektów, komercjalizacji oraz IT przesyłane były do Centrum co miesiąc w formie pliku Excel. Do wypełniania pliku pojawiła się instrukcja, która m.in. zawierała wyjaśnienia dotyczące sposobu i zakresu raportowanych danych. Zgodnie z wymaganiami Centrum, dane należało uzupełnić od stycznia 2019 r. W czerwcu 2020 r. została udostępniona aplikacja do raportowania danych w Kokpicie oraz przekazany został przewodnik do aplikacji. Raportowanie odbywało się w czterech obszarach: finanse, HR, projekty i komercjalizacja. W aplikacji, w porównaniu do pierwotnie przesyłanego pliku Excel, zmodyfikowano wiele pozycji. W związku z powyższym we wrześniu 2020 r. raportujący zobowiązani zostali do weryfikacji i ewentualnego uzupełnienia danych za lata 2019 i 2020. Kolejna modyfikacja Kokpitu nastąpiła w grudniu 2023 r., a zmiany obejmowały wszystkie cztery obszary raportowania w większym lub mniejszym zakresie. W związku z powyższym Centrum przygotowało nowy przewodnik do aplikacji.

— Po wprowadzeniu w 2020 r. aplikacji Kokpit Instytut został zobowiązany do weryfikacji i uzupełnienia danych za okres lat 2019-2020. W przypadku pojedynczych zmian wprowadzanych np. w obszarze finanse zdarzało się, że po wprowadzeniu nowych pozycji w Kokpicie raportujący zobowiązany był do uzupełnienia kilku raportów wstecz (np. podział przychodów w ramach komercjalizacji).

— W latach 2019-2024 Centrum kilkakrotnie kontaktowało się w sprawie zmiany niektórych danych dotyczących Instytutu. Wszystkie sugerowane zmiany były omawiane przez obie strony. Zaistniałe błędy w raportowaniu projektów najczęściej wynikały z niedopatrzenia pracownika lub z błędnej interpretacji zapisów przewodnika. Korekta danych dokonywana była bezzwłocznie po przywróceniu przez Centrum do edycji rekordu zawierającego błędy.

(akta kontroli tom I str. 57-58, 97-100, 333-378; pliki nr 1120-1121)

³¹ Dalej: DPK.

³² Human Resources (ang.) Zarządzanie zasobami ludzkimi.

Analiza porównawcza dokumentacji dotyczącej wniosków, decyzji i dokumentów patentowych z odpowiednimi danymi zawartymi w sprawozdaniach z działalności i w aplikacji Kokpit (uzyskanych z Centrum Łukasiewicz) wykazała, że dla:

- 2019 r. — dane w zakresie liczby wniosków i uzyskanych patentów w sprawozdaniu były zgodne z danymi źródłowymi, a dane w aplikacji były niezgodne w zakresie liczby uzyskanych patentów, ponieważ wykazano w niej jako uzyskane siedem, a nie 11 patentów krajowych i jeden zagraniczny (brak danych na temat tego patentu w sprawozdaniu i otrzymanej dokumentacji);
- 2020 r. — dane w zakresie liczby wniosków i uzyskanych patentów w sprawozdaniu były zgodne z danymi źródłowymi, a dane w aplikacji były niezgodne w zakresie liczby uzyskanych patentów, ponieważ wykazano w niej jako uzyskane dziewięć, zamiast ośmiu patentów krajowych;
- 2021 r. — dane w zakresie liczby wniosków i uzyskanych patentów w sprawozdaniu i aplikacji były zgodne z danymi źródłowymi;
- 2022 r. — dane w zakresie liczby wniosków i uzyskanych patentów w sprawozdaniu były zgodne z danymi źródłowymi, a dane w aplikacji były niezgodne w zakresie liczby złożonych wniosków patentowych, ponieważ wykazano w niej trzy, zamiast pięciu wniosków patentowych.
- 2023 r. — dane w zakresie liczby wniosków i uzyskanych patentów w sprawozdaniu i aplikacji były zgodne z danymi źródłowymi.

W 2021 r. złożono cztery wnioski o udzielenie prawa ochronnego na wzór użytkowy, w 2022 r. i 2023 r. uzyskano po jednym prawie ochronnym. Dane w zakresie liczby wniosków i uzyskanych praw w sprawozdaniu były zgodne z danymi źródłowymi. W Kokpicie w 2022 r. wykazano uzyskane prawa na dwa, zamiast na jeden, wzór użytkowy³³.

(akta kontroli tom I str. 328-332: pliki nr 13, 46-51; str. 333-378: pliki nr 189-237, 902-984)

W ramach zadania instytutu Sieci, określonego w art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy o SBŁ, tj. komercjalizacji, INS realizował 97 projektów (w tym w Kokpicie wykazano 88, a dziewięciu projektów nie wykazano). Całkowita wartość tych projektów oraz (jednocześnie) wartość dofinansowania INS ze środków przedsiębiorców, wyniosła 271 410 564 zł (w tym dla projektów nieujętych w Kokpicie: 11 325 064 zł).

Liczba realizowanych projektów z zakresu komercjalizacji (z wyjątkiem 2021 r.) spadała w kolejnych latach i wynosiła w: 2019 r. — 46, 2020 r. — 12; 2021 r. — 14; 2022 r. — 13; 2023 r. — dziewięć i w 2024 r. (do 31 marca) — trzy).

(akta kontroli tom I str. 328-332: plik nr 52; str. 333-378: pliki nr 637, 653)

Liczba umów o komercjalizację kształtowała się następująco:

- w 2019 r. realizowano 112 umów; podpisano 93, w tym 10 w ramach komercjalizacji bezpośredniej (z podmiotami krajowymi) oraz 83 w ramach wdrożenia własnego (w tym 42 z podmiotami zagranicznymi);
- w 2020 r. realizowano 45 umów; podpisano 16, w tym pięć w ramach komercjalizacji bezpośredniej (w tym jedną z podmiotem zagranicznym) oraz 11 w ramach wdrożenia własnego (w tym jedną z podmiotem zagranicznym);
- w 2021 r. realizowano 48 umów; podpisano 26, w tym pięć w ramach komercjalizacji bezpośredniej (w tym jedną z podmiotem zagranicznym) oraz 21 w ramach wdrożenia własnego (w tym pięć z podmiotami zagranicznymi);

³³ Niezgodności opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

- w 2022 r. realizowano 45 umów; podpisano 25, w tym cztery w ramach komercjalizacji bezpośredniej (z podmiotami krajowymi) oraz 21 w ramach wdrożenia własnego (w tym sześć z podmiotami zagranicznymi);
- w 2023 r. realizowano 43 umowy; podpisano 26, w tym siedem w ramach komercjalizacji bezpośredniej (w tym dwie z podmiotami zagranicznymi) oraz 19 w ramach wdrożenia własnego (w tym cztery z podmiotami zagranicznymi);
- w 2024 r. (I kwartał) realizowano 25 umów; podpisano sześć, w tym jedną w ramach komercjalizacji bezpośredniej (z podmiotem krajowym) oraz pięć w ramach wdrożenia własnego (w tym dwie z podmiotami zagranicznymi).

W okresie objętym kontrolą w Instytucie nie dokonano komercjalizacji pośredniej. Instytut uzyskiwał przychody z dywidendy ze spółki INSOL utworzonej w 2016 r., w której do marca 2024 r. posiadał 40% udziałów. Udziały zostały objęte za aport własności intelektualnej

Liczba realizowanych w latach 2019-2023 umów o komercjalizację zmniejszyła się w 2023 r. w stosunku do 2019 r. ze 112 do 43 (o 61,6%), a liczba podpisanych umów z 93 do 26 (o 72%), przy czym zmalała zarówno liczba umów zawartych w ramach komercjalizacji bezpośredniej, jak i wdrożenia własnego. Kierownik Działu Komercjalizacji i Sprzedaży wyjaśniła m.in., że przyczyną spadku liczby realizowanych i podpisywanych umów było: zawieszenie usługi ekstrakcji konopi włóknistych poprzez wdrożenie restrykcyjnych procedur dla zleceniodawców, odejście z Instytutu kluczowej kadry inżynierskiej i podstawowych pracowników generujących w przeszłości przychody z wdrożeń, ograniczenie kontaktów z dotychczasowymi partnerami biznesowymi, składanie ofert na realizację projektów z 50-80% udziałem podwykonawców (co ograniczyło możliwości samodzielnej realizacji projektów i umów przez Instytut).

(akta kontroli tom I str. 65-74, 162-163, 310-319, 333-378: pliki nr 4, 659-662)

Według danych uzyskanych od Centrum, w aplikacji Kokpit INS wykazał liczbę podpisanych umów o komercjalizację: w 2019 r. – 388, w 2020 r. – 321, w 2021 r. – 343, w 2022 r. – 291, w 2023 r. – 26 (w tym siedem w ramach komercjalizacji bezpośredniej³⁴ i 19 w ramach wdrożenia własnego³⁵) i w 2024 r. (I kwartał) – sześć (w tym jedną w ramach komercjalizacji bezpośredniej i pięć w ramach wdrożenia własnego³⁶). Stwierdzono różnice między tymi danymi a stanem faktycznym ustalonym przez Instytut w trakcie kontroli dla lat 2019-2022, ponieważ liczba podpisanych umów o komercjalizację wynosiła dla lat objętych kontrolą: w 2019 r. – 93 (w Kokpicie wykazano o 295 umów więcej), 2020 r. – 16 (w Kokpicie wykazano o 305 umów więcej), 2021 r. – 26 (w Kokpicie wykazano o 317 umów więcej), 2022 r. – 25 (w Kokpicie wykazano o 266 umów więcej)³⁷. Dane w Kokpicie dla lat 2023-2024 (I kwartał) były zgodne ze stanem faktycznym.

(akta kontroli tom I str. 328-332: plik nr 51, str. 333-378: pliki nr 659-662)

Dane dotyczące liczby umów o komercjalizację w sprawozdaniach z działalności za 2021 r. i 2022 r. były zawyżone, w stosunku do przedstawionych przez Instytut w trakcie kontroli NIK. Z danych INS wynikało, że w 2021 r. zawarto pięć umów w ramach komercjalizacji bezpośredniej (w sprawozdaniu 25), a w 2022 r. podpisano 25 umów o komercjalizację (w sprawozdaniu 37).

Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że dane w sprawozdaniach przygotowane były w oparciu o obowiązujący w tamtym okresie sposób przyporządkowania przychodów. Natomiast dane przedstawione kontrolującemu zostały przygotowane

³⁴ W tym dwie zawarte z podmiotami zagranicznymi.

³⁵ W tym cztery z podmiotami zagranicznymi.

³⁶ W tym dwie z podmiotami zagranicznymi.

³⁷ Szerzej w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

w oparciu o obecnie obowiązujące wytyczne Prezesa Centrum w sprawie zasad kwalifikacji przychodów. W 2023 r. Instytut dokonał przeglądu tematów realizowanych w INS oraz dostosował kwalifikację tematów do odpowiedniej kategorii przychodów zgodnie z wytycznymi Prezesa Centrum. Część umów obecnie zdefiniowanych jako komercja wliczono do komercjalizacji i odwrotnie. Były również przypadki przeklasyfikowania umów do prac badawczo-rozwojowych. Dodatkowo do momentu wprowadzenia ww. wytycznych nie było rozgraniczenia na komercjalizację bezpośrednią i wdrożenia własne.

(akta kontroli tom I str. 189, 333-378: pliki nr 196-224, 659-662)

W ramach współpracy międzynarodowej, w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz komercjalizacji, tj. zadania instytutu Sieci, określonego w art. 3 ust. 2 pkt 3 ustawy o SBŁ, INS realizował 24 projekty. Całkowita wartość tych projektów wyniosła 78 178 483,56 zł, w tym wartość dofinansowania dla Instytutu – 35 275 871,26 zł.

W ramach współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz komercjalizacji w latach 2019-2024 (I połowa) Instytut m.in. uczestniczył w projektach: EUREKA Scimplant, EUREKA Greentech, EUREKA NatBioPrep, ROBOCOOP-EU, LIFE22- CCM-EL-DIMITRA. Instytut zorganizował lub współorganizował trzy konferencje międzynarodowe w 2019 r., dwie w 2021 r., jedną w 2022 r., dwie w 2023 r. i jedną w pierwszej połowie 2024 r. Pracownicy INS brali udział w dziewięciu konferencjach międzynarodowych w 2019 r., jednej w 2020 r., ośmiu w 2021 r., dziewięciu w 2022 r., 10 w 2023 r. i sześciu w pierwszej połowie 2024 r.

(akta kontroli tom I str. 310-319, 328-332: plik nr 52; str. 333-378: pliki nr 4, 637)

W latach 2019-2024 (I kwartał), w ramach działalności wykraczającej poza działalność podstawową Instytutu, wynikającej z art. 4 ustawy o SBŁ i niestanowiącej działalności gospodarczej (zgodnie z art. 29 pkt 2 ustawy o SBŁ) INS realizował 2067 zleceń o wartości całkowitej 12 861 735,47 zł oraz kwocie dofinansowania dla Instytutu - 12 823 685,47 zł. Dotyczyło to: jednego zlecenia w 2019 r. (wartość dofinansowania 859 096,65 zł), 231 zleceń w 2020 r. (odpowiednio 4 694 306,57 zł), 506 w 2021 r. (1 534 439,05 zł), 498 w 2022 r. (2 028 052,07 zł), 599 w 2023 r. (3 206 552,63 zł) i 232 do 31 marca 2024 r. (501 238,50 zł). Były to projekty z zakresu komercji niegospodarczej, w tym działalność certyfikacyjna, normalizacyjna, organizacja konferencji. Zlecenia te nie były wykazywane w Kokpicie w obszarze Projekty.

(akta kontroli tom I str. 328-332: plik nr 52; str. 333-378: pliki nr 9, 637, 653; str. 411-417)

Z analizy danych dotyczących projektów INS z lat 2019-2024 (I kwartał), wygenerowanych przez Instytut z Kokpitu pod kątem ich zgodności ze stanem faktycznym oraz z danymi dotyczącymi projektów INS wygenerowanych z Kokpitu przez Centrum, wynika, że wystąpiły rozbieżności w zakresie statusu projektu, które dotyczyły następujących kwestii:

— W Kokpicie wykazano jako zakończone dwa projekty³⁸, które w czasie kontroli NIK były w trakcie realizacji.

Kierownik DZP wyjaśniła, że wynikało to ze zmiany sposobu raportowania tych projektów w latach 2019-2024. Oba projekty w latach 2019-2022 były raportowane na podstawie zleceń, które wystawiano corocznie do zawartych umów ramowych ze zleceniodawcami. Poszczególne zlecenia raportowane były ze statusem „w trakcie realizacji” – w miesiącu otrzymania zlecenia i statusem „zakończony” –

³⁸ Akronimy: 7.18.32 Umi, 7.18.76 Her.

w ostatnim miesiącu realizacji zlecenia. Od 2023 r. projekty te nie są raportowane na podstawie poszczególnych zleceń, tylko traktowane są jako jedna umowa, która raportowana była do końca III kwartału 2023 r. ze statusem „w trakcie realizacji”. Od IV kwartału 2023 r. nie ma obowiązku raportowania projektów z komercjalizacji w Kokpicie w obszarze Projekty.

— W Kokpicie wykazano jako będące w trakcie realizacji 33 projekty³⁹, które w czasie kontroli NIK były zakończone, w tym 26 zakończonych w 2020 r., jeden w 2021 r., dwa w 2022 r., cztery w 2023 r.

Kierownik DZP wyjaśniła, że wynikało to głównie z braku dokładnych wytycznych, jak należy prezentować na koniec roku projekty realizowane z prac własnych oraz z subwencji. Rozbieżności w przygotowanych zestawieniach wynikały również ze zmian organizacyjnych, jakie miały miejsce w INS w 2021 r. oraz zmian w Polityce rachunkowości dotyczącej sposobu tworzenia akronimów projektów. W czterech przypadkach rozbieżności wynikały z niedopatrzenia pracownika odpowiedzialnego za wprowadzanie danych do Kokpitu.

— W Kokpicie wykazano jako będący w fazie oceny projekt⁴⁰, który został odrzucony merytorycznie.

Kierownik DZP wyjaśniła, że wynikało to z niedopatrzenia pracownika Działu, odpowiedzialnego za raportowanie danych w obszarze projekty. Projekt ten powinien być zaraportowany w Kokpicie ze statusem „odrzucony merytorycznie”. Wykazany w Kokpicie status „w fazie oceny” był błędny.

— Wygenerowane z Kokpitu przez Centrum informacje zawierały dane o 25 projektach⁴¹ (których status określono jako „zakończony”), których nie było w zestawieniu wygenerowanym z Kokpitu przez Instytut.

Kierownik DZP wyjaśniła, że rozbieżność wynikała ze zmieniającego się sposobu prezentowania danych w Kokpicie w obszarze Projekty oraz ze zmiany akronimu projektów. W dwóch przypadkach rozbieżność między zestawieniami powstała z niedopatrzenia pracownika Działu odpowiedzialnego za raportowanie. Rozbieżności te dotyczyły lat 2019-2022, czyli okresu, kiedy sposób prezentacji danych w Kokpicie był stale dopracowywany.

— Wygenerowane z Kokpitu przez Instytut informacje zawierały dane o 18 projektach⁴² (status ich określono jako „zakończony”), których nie było w zestawieniu wygenerowanym z Kokpitu przez Centrum.

Kierownik DZP wyjaśniła, że rozbieżność wynikała z niewłaściwie wybranego przez pracownika statusu projektu (projekty te nie miały w 2020 r. statusu „zakończony”, a taki status powinny mieć). Rozbieżności dotyczyły lat 2019-2020 i wynikały z braku dokładnych wytycznych, jak należy postępować z projektami realizowanymi z prac własnych oraz z subwencji. Założenia do Kokpitu w tym okresie były wspólnie

³⁹ Akronimy: 7.17.73 Akt, 9.12.112 Tech, 9.17.106 Imp, 9.18.104 Kat, 9.12.93 Nik, 4.30.2005, 4.30.2004, 4.90.2008, 6.30.2007, 4.30.2003, 6.30.2006, 6.17.2057.17 Up, 4.17.2035 ORC, 6.12.2057.12 Up, 4.12.2033 Par, 6.14.2057.14 Up, 6.15.2057.15 Up, 6.16.2057.16 Up, 6.18.2057.18 Up, 6.11.2057.11 Up, 4.11.2021 ICP, 4.11.2031 Kat, 4.11.2030 Naw, 4.11.2028 Par, 4.11.2029 WDXRF, 6.11.2055 Eks, 9.17.99 TAWAS (zmiana akronimu PWŁ.O.17.21.002), SUB.O.71.21.045 (inny akronim dla tego samego projektu SUB.O.66.21.050), PBR.O.18.22.018 (właściwy akronim PBR.O.09.22.018), PWŁ.O.12.22.018, PUK.O.09.22.056, PUK.O.17.22.058, PBR.O.09.23.030.

⁴⁰ Akronim: Aceton.

⁴¹ Akronimy: 7.18.76 Her(7), 7.18.32 Umi(2), 7.18.32 Umi(1), 7.18.76 Her(6), 7.18.76 Her(5), 7.18.76 Her(1), 7.18.76 Her(2), 7.18.76 Her(4), 7.18.76 Her(3), PUK.O.18.21.001, PUK.O.18.21.001(3), PUK.O.18.21.015, PBR.O.18.21.009(2), PBR.O.18.21.009(1), PBR.O.18.21.009(3), PBR.O.18.21.009(4), PBR.O.18.21.009 (2), PBR.O.18.21.009 (1), PBR.O.18.22.009, PBR.O.18.21.008(1), PBR.O.09.22.018, PBR.O.18.21.009, PWŁ.O.17.21.002, Eco_CatWGS_2021, PBR.O.18.21.008.

⁴² Akronimy: 7.17.90, 7.17.73, 9.18.111 N2O, 4.11.2016 Wal, 4.18.2022 Opt, 4.18.2023 NOx, 4.16.2013 Żyw, 4.15.2019 Des, 4.15.2011 Eks, 6.11.2054 Cr, 4.14.2024 Odk, 4.14.2025 Odp, 4.14.2026 Gr, 4.14.2034 Ter, 6.14.2010 Op, 4.12.2032 Siar, 6.73.2056 BIS, 4.30.2002.

z Centrum dopracowywane, a decyzje odnośnie tego, jak wykazywać dane w aplikacji, pozostawały w gestii kierownika DZP (wcześniej Działu Organizacji, Planowania i Analiz). W 2021 r. tematy z subwencji i prac własnych były już zaraportowane prawidłowo.

Opisano to w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom I str. 101-102, 328-332; plik nr 52; str. 333-378; pliki nr 636-637, 653, 657-658, 1115)

1.4. W latach 2019-2024 (koniec marca) Instytut uzyskał dotacje celowe:

— przyznane przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki na podstawie art. 373 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁴³ na pięć zadań inwestycyjnych związanych z działalnością naukową⁴⁴, w łącznej kwocie 10 013 867 zł;

— przyznane przez Prezesa Centrum Łukasiewicz na podstawie art. 68 ust. 1, w związku z art. 63 ust. 2 pkt 3 ustawy o SBŁ, na realizację przez Instytut dwóch projektów badawczych w ramach celu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 tej ustawy, w łącznej kwocie 494 155,26 zł.

Łączna wysokość przyznanych INS dotacji celowych (na dzień 30 czerwca 2024 r.) wyniosła 10 508 022,26 zł. Cztery umowy na projekty inwestycyjne zawarto w czwartym kwartale 2021 r. z Ministrem Edukacji i Nauki. W jednym przypadku dotacja została przyznana, natomiast do dnia 11 lipca 2024 r. nie doszło do zawarcia umowy⁴⁵. Trzy z nich zostały zakończone do czasu kontroli NIK (stan na 31 marca i 30 czerwca 2024 r.)⁴⁶, a przyznane środki w łącznej kwocie 2 192 000 zł zostały wydatkowane i rozliczone⁴⁷. Jedna umowa była realizowana w trakcie kontroli NIK⁴⁸.

Umowę na jeden projekt badawczy podpisano w marcu 2021 r.⁴⁹, na drugi⁵⁰ w czerwcu 2024 r. (w trakcie kontroli NIK). Projekty były realizowane w trakcie kontroli NIK⁵¹, na koniec marca 2024 r. wykorzystano 64,8% przyznanych środków finansowych (320 391,50 zł z 494 155,26 zł), a na koniec czerwca 2024 r. 72,9% (360 335,24 zł).

Badaniem objęto dwa zadania finansowane z dotacji celowych, których realizację zakończono do 31 grudnia 2023 r.

— Zadanie pn. *Infrastruktura badawcza do uszlachetniania ekstraktów*, dofinansowane na podstawie umowy nr 7181/IB/SN/2021, zawartej 23 listopada 2021 r. ze Skarbem Państwa — Ministrem Edukacji i Nauki⁵².

⁴³ Dz. U. z 2023 r. poz. 742, ze zm. Dalej: Pswn

⁴⁴ O których mowa w art. 365 pkt 4 lit. b Pswn.

⁴⁵ *Modernizacja pracowni badań surowców roślinnych* na kwotę dofinansowania 1 321 867 zł. Informacja o przyznaniu środków 19 czerwca 2024 r. Dane na 11 lipca 2024 r.

⁴⁶ *Modernizacja i rozbudowa sieci informatycznej* (okres realizacji: 22.10.2021 r. — 31.12.2022 r.), *Infrastruktura badawcza do uszlachetniania ekstraktów* (okres realizacji: 23.11.2021 r. — 31.12.2023 r.), *Modernizacja Akredytowanego Laboratorium Analitycznego* (okres realizacji: 28.10.2021 r. — 31.12.2022 r.).

⁴⁷ W całości dla projektów: *Infrastruktura badawcza do uszlachetniania ekstraktów*, *Modernizacja Akredytowanego Laboratorium Analitycznego* (łącznie 1 892 000 zł), w 91,9% dla projektu *Modernizacja i rozbudowa sieci informatycznej* (275 652,87 zł z 300 000 zł).

⁴⁸ Projekt *Aparatura do badań katalizatorów*, okres realizacji 20.10.2021 r. — 31.12.2024 r. Do 31 marca (i 30 czerwca) 2024 r. wykorzystano 64,2% przyznanych środków (4 173 200 zł z 6 500 000 zł),

⁴⁹ Typoszereg termogeneratorów do odzysku niskotemperaturowego ciepła odpadowego z przemysłowych instalacji technologicznych.

⁵⁰ *Circular&Green Economy* — projekty pilotażowe dla Programu Strategicznego.

⁵¹ Typoszereg termogeneratorów do odzysku niskotemperaturowego ciepła odpadowego z przemysłowych instalacji technologicznych (okres realizacji: 01.04.2021 r. — 31.12.2024 r.), *Circular&Green Economy* — projekty pilotażowe dla Programu Strategicznego (okres realizacji: 01.01.2024 r. — 31.12.2024 r.).

⁵² Zmienionej na podstawie aneksu podpisanym w dniu 23 grudnia 2022 r., w którym zmieniono możliwość wykorzystania środków przez INS z 2022 r. na 2023 r. oraz zmieniono harmonogram rzeczowo-finansowy.

Dotacja, w kwocie 1 000 000 zł, została przeznaczona na adaptację hali z instalacjami badawczymi do uszlachetniania ekstraktów roślinnych — przebudowę części hali H-80, zaplecza dla instalacji badawczych ekstrakcji surowców roślinnych, z terminem wykorzystania do końca 2023 r. Środki dotacji, które wpłynęły na konto Instytutu w czerwcu 2022 r., zostały wykorzystane na zapłatę wynagrodzenia wykonawcy robót budowlanych, wyłonionemu w wyniku przeprowadzenia zamówienia publicznego w trybie podstawowym na podstawie art. 275 pkt 1 Pzp. Instytut terminowo przekazał Ministerstwu Edukacji i Nauki trzy raporty z realizacji inwestycji: dwa roczne za 2021 r. i 2022 r. oraz końcowy za lata 2021-2023. W raporcie końcowym rozliczono zadanie na kwotę łączną 1 852 713 zł, w tym 1 000 000 zł stanowiło dofinansowanie (całość przekazanej dotacji), a 852 713 zł środki własne (kwota środków własnych w zadaniu wzrosła w stosunku do pierwotnie planowanej o 664 633 zł⁵³). Wykazano także kwoty odsetek bankowych od dotacji: 120,28 zł (43,84 zł w 2021 r. i 76,44 zł w 2023 r.). Odsetki te zostały przekazane na rachunek Ministerstwa. Według danych INS raporty roczne posiadały w systemie OSF⁵⁴ status „rozpatrywany”, a końcowy — status „wysłany”.

Stwierdzono, że Instytut dwukrotnie występował o pozwolenie na budowę oraz zmienił projekt architektoniczno-budowlany i wykonawczy dotyczący przebudowy. Szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

— Zadanie pn. *Modernizacja Akredytowanego Laboratorium Analitycznego* dofinansowane na podstawie umowy nr 7187/IB/SN/2021, zawartej 28 października 2021 r. ze Skarbem Państwa — Ministrem Edukacji i Nauki.

Dotacja, w kwocie 892 000 zł (w tym 300 000 zł w 2021 r. i 592 000 zł w 2022 r.), została przeznaczona na modernizację pomieszczeń laboratoryjnych Instytutu (części budynku E-40), z terminem wykorzystania do końca 2022 r. Wartość kosztorysowa inwestycji, według umowy i na dzień jej zawarcia, wynosiła 1 090 000 zł. Środki dotacji wpłynęły na konto Instytutu w listopadzie 2021 r. (300 000 zł) i marcu 2022 r. (592 000 zł). W 2021 r. zostały wykorzystane na zapłatę wynagrodzenia wykonawcy mebli laboratoryjnych (kwota 251 655 zł, przelana w dniu 31 grudnia 2021 r., po ich odbiorze 28 grudnia 2021 r.), wybranemu w wyniku przeprowadzenia zamówienia publicznego w trybie podstawowym na podstawie art. 275 pkt 1 Pzp⁵⁵. Niewykorzystane środki w kwocie 48 348,05 zł zostały zwrócone na konto Ministerstwa w styczniu 2022 r. W 2022 r. środki dotacji zostały wykorzystane na zapłatę wynagrodzenia wykonawcy robót budowlanych i instalacyjnych w pomieszczeniach laboratoryjnych (kwota 592 000 zł netto z łącznej kwoty netto 656 000 zł faktury wykonawcy, przelana w lipcu 2022 r., po odbiorze końcowym robót z dnia 14 czerwca 2022 r.) także wybranego we wskazanym trybie Pzp. Instytut terminowo przekazał Ministerstwu Edukacji i Nauki dwa raporty z realizacji inwestycji: roczny za 2021 r. i końcowy za lata 2021-2022. W związku z uwagami Ministerstwa, dotyczącymi błędów w tabeli finansowej i doprecyzowania wyjaśnień dotyczących przeznaczenia dotacji celowej, raporty były zmieniane, ostateczny raport roczny za 2021 r. złożono 28 kwietnia 2023 r., a końcowy — 17 lipca 2023 r. W rozliczeniu finansowym raportu końcowego wykazano poniesienie: w 2021 r. — 251 655 zł z dotacji (planowano 300 000 zł, nie wykorzystano środków dotacji w kwocie 48 345 zł) i 57 880,65 zł ze środków własnych (łącznie 309 535,65 zł) i w 2022 r. — 592 000 zł z dotacji (planowano 592 000 zł) i 284 901,55 zł ze środków własnych (łącznie 876 901,55 zł). Łącznie w latach 2021-2022 w raporcie wykazano, że na zadanie poniesiono koszty

⁵³ Planowano łącznie 1 188 080 zł. W raporcie podano, że kwota ta uległa zwiększeniu z uwagi na wzrost cen materiałów i robót budowlanych, wynikający z ogólnej sytuacji gospodarczej na świecie.

⁵⁴ Obsługa Strumieni Finansowania.

⁵⁵ Kwota oferty i umowy 368 877 zł brutto (299 900 zł netto). Umowę zawarto 26 listopada 2021 r. Przedmiotem umowy była dostawa mebli i wyposażenia laboratoryjnego wraz z montażem i uruchomieniem.

w kwocie 1 186 437,20 zł, w tym 843 655 zł z dotacji (planowane 892 000 zł) i 342 782,20 zł (według raportu nie planowano). Środki niewykorzystane wyniosły 48 345 zł, kwoty odsetek bankowych 18,52 zł. Odsetki bankowe zostały przekazane na rachunek Ministerstwa w 2022 r. Według danych INS raporty roczne i końcowe posiadały w systemie OSF status „rozpatrywany”.

(akta kontroli tom I str. 79-91, 133-161, 215-307, 333-378: pliki nr 499-605; str. 391-400)

1.5. W okresie objętym kontrolą Centrum przeprowadziło w Instytucie, na podstawie art. 36 ustawy o SBŁ, dwie kontrole planowe.

— Kontrolą dotyczącą gospodarki finansowej, jakości pracy, prawidłowości realizacji zadań oraz jakości zarządzania (2020 r.) objęto okres od 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2020 r. W wyniku kontroli sformułowano ogółem 21 zaleceń pokontrolnych, w tym 11 formalno-organizacyjnych oraz 10 w zakresie prowadzenia spraw Instytutu. Po analizie informacji o realizacji zaleceń, uzyskanych od byłego Dyrektora Instytutu, Centrum przeprowadziło w INS, w 2022 r. kontrolę sprawdzającą, w wyniku której sformułowano sześć zaleceń i wyznaczono terminy przekazania informacji o ich realizacji do 31 stycznia 2023 r. (cztery) i do 31 marca 2023 r. (dwa). W piśmie z 31 stycznia 2023 r. były Dyrektor Instytutu poinformował Centrum o realizacji czterech zaleceń pokontrolnych, a w piśmie z 13 kwietnia 2023 r., informując o realizacji dwóch zaleceń pokontrolnych, przekazał dwa polecenia służbowe wydane w celu realizacji zaleceń.

— Kontrolą dotyczącą rodzajów i źródeł wynagrodzeń oraz innych świadczeń otrzymywanych przez dyrektorów instytutów Łukasiewicza i zastępców dyrektorów instytutów Łukasiewicza objęto okres od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. Działalność INS w ww. zakresie oceniono pozytywnie. Stwierdzono, że konstrukcja umów o zarządzanie — zgodnie z opinią Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 marca 2023 r. — nie wymagała od Instytutu mrożenia wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia stosowanego do określania wynagrodzeń dyrektora i zastępców dyrektora (z wyjątkiem wynagrodzenia jednego z zastępców od 1 września 2021 r.), w związku z czym w konsekwencji zastosowania niewłaściwego wskaźnika wynagrodzenia zaniżono w objętym kontrolą okresie należne — zgodnie z umowami o zarządzanie — wynagrodzenie kadry zarządzającej. Kontrolerzy nie uznali wskazanego działania za nieprawidłowość ze względu datę opinii Prokuratury Generalnej RP (2023 r.). W wyniku kontroli zalecono: dokonanie weryfikacji prawidłowości płatności na rzecz kadry zarządzającej Instytutem w okresie 1 stycznia 2021 r. – 30 czerwca 2022 r. w zakresie wielkości wynagrodzenia określonego w indywidualnych umowach o zarządzanie; dokonywanie płatności wynagrodzeń kadry zarządzającej zgodnie z indywidualnymi umowami o zarządzanie i obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Zarekomendowano także przeprowadzenie weryfikacji poprawności naliczania wynagrodzeń również w okresie nieobjętym kontrolą. Zalecenia nie zostały prawidłowo zrealizowane w odniesieniu do wyrównania wynagrodzenia zastępcy Dyrektora ds. Operacyjnych (szerzej opisano to w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości w obszarze 2. Gospodarka finansowa instytutu Sieci*).

W trakcie kontroli NIK Centrum prowadziło w Instytucie kontrolę gospodarki finansowej, jakości pracy, prawidłowości realizacji zadań oraz jakości zarządzania. Kontrolą objęto 2023 r. Została wszczęta z dniem 19 stycznia 2024 r.

W latach 2019-2024 Centrum nie przeprowadziło ewaluacji działalności Instytutu w rozumieniu art. 38 ustawy o SBŁ.

W INS nie były prowadzone kontrole wewnętrzne i audyty w latach 2019–2024.

(akta kontroli tom I str. 29-38, 333-378: pliki nr 248-279)

W działalności Instytutu w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wykazywanie w aplikacji informatycznej Kokpit zarządczy danych niezgodnych ze stanem faktycznym dotyczących:
 - liczby wniosków i uzyskanych patentów; dane w aplikacji w 2019 r. były niezgodne w zakresie liczby uzyskanych patentów, ponieważ wykazano w niej jako uzyskane siedem, a nie 11 patentów krajowych (oraz jeden zagraniczny); w 2020 r. wykazano jako uzyskane dziewięć, zamiast ośmiu patentów krajowych; w 2022 r. – wykazano trzy, zamiast pięciu wniosków patentowych. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że w 2019 r. wynikało to z błędu osoby raportującej, w 2020 r. dodatkowo zgłoszony w Kokpicie patent dotyczył 2019 r. i był on wspólny z innym przedsiębiorstwem, które prowadziło sprawę jego zgłoszenia, jednak Instytut został poinformowany o tym fakcie w 2020 r. i patent został wprowadzony w aplikacji w 2020 r.; w 2022 r. w Kokpicie brak dwóch zgłoszeń wynikał z faktu, że w obu przypadkach były to zgłoszenia wspólne siedmiu przedsiębiorstw, a przedsiębiorstwo prowadzące sprawę zgłoszenia nie poinformowało o tym Instytutu;
 - liczby uzyskanych praw ochronnych na wzór użytkowy; wykazano w 2022 r. uzyskane prawa do dwóch wzorów użytkowych, zamiast do jednego. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że zapisy w Kokpicie zostały błędnie zaraportowane;
 - liczby podpisanych umów o komercjalizację; wykazano zawyżoną, w stosunku do stanu faktycznego, liczbę umów: w 2019 r. o 295 umów więcej, w 2020 r. o 305, w 2021 r. o 317 i w 2022 r. o 266. Kierownik Działu Komercjalizacji i Sprzedaży wyjaśniła m.in., że zgodnie z wytycznymi wydanymi w 2020 r. przez dyrektora ds. badawczych comiesięcznie raportowano w Kokpicie wszystkie umowy w trakcie realizacji (od kilkunastu do ponad trzydziestu w miesiącu), a na koniec roku wszystkie raporty za 12 miesięcy zostały zsumowane;
 - statusu projektów; wykazano jako będące w trakcie realizacji 33 projekty, które w czasie kontroli NIK były zakończone, jako będący w fazie oceny projekt, który został odrzucony merytorycznie. Kierownik DZP wyjaśniła m.in., że wynikało to z braku dokładnych wytycznych, jak należy prezentować na koniec roku projekty realizowane z prac własnych i z subwencji oraz z niedopatrzenia pracownika odpowiedzialnego za wprowadzanie danych do Kokpitu. Ponadto wystąpiły rozbieżności dotyczące danych o projektach wygenerowanych z Kokpitu przez Instytut i Centrum⁵⁶. Kierownik DZP wyjaśniła m.in., że wynikało to ze zmieniającego się sposobu prezentowania danych, braku dokładnych wytycznych w latach 2019-2020, niedopatrzenia, niewłaściwie wybranego statusu.
(akta kontroli tom I str. 63-64, 74-74, 101-102, 162-163, 310-319, 328-332: pliki nr 12-14, 51; str. 333-378: pliki nr 4, 637, 902-984, 1115)
2. Podanie niezgodnych ze stanem faktycznym danych o środkach własnych w przekazanych Ministrowi Edukacji i Nauki raportach z realizacji dwóch zadań dofinansowanych z dotacji celowych, niezbędnych do rozliczenia dotacji celowej zgodnie z § 5 umów.

W rozliczeniu finansowym zadania pn. *Infrastruktura badawcza do uszlachetniania ekstraktów*, przedstawionym w raporcie rocznym za 2022 r. (z 27 stycznia 2023 r.) oraz w raporcie końcowym (z 6 listopada 2023 r.) wykazano, że w 2022 r. w ramach inwestycji nie poniesiono żadnych kosztów, w tym własnych.

⁵⁶ Dane z Centrum zawierały informacje o 25 projektach, których nie wykazał Instytut; dane z Instytutu zawierały informacje o 18 projektach, których nie wykazało Centrum.

Z analizy dowodów i ewidencji księgowej wynika, że w 2022 r. w ramach realizacji ww. zadania poniesiono koszty własne (zapłacono za usługi i opłaty) 50 260 zł, zaś w 2023 r. wykorzystano środki własne na kwotę 802 453 zł.

Zastępca kierownika Działu Organizacyjno-Prawnego⁵⁷ wyjaśniła, że zarówno kwota 50 260 zł, jak i kwota 802 453 zł, stanowiąca wydatek w postaci środków własnych Instytutu, została wykazana w raporcie końcowym w rozliczeniu finansowym w wysokości 852 713 zł. Raport końcowy w systemie OSF posiada status „wysłany”, co oznacza, że nie została rozpoczęta jego ocena.

W rozliczeniu finansowym zadania pn. *Modernizacja Akredytowanego Laboratorium Analitycznego* przedstawionym w raporcie końcowym z 17 lipca 2023 r. podano, że na zadanie planowano środki finansowe w kwocie 892 000 zł w całości finansowane z dotacji, podczas gdy z § 3 ust. 1 umowy z dnia 11 sierpnia 2021r. i harmonogramów rzeczowo-finansowych wynikało, że nakłady na inwestycję w latach 2021-2022 (wartość kosztorysowa inwestycji) miały wynosić 1 090 000 zł.

Zastępca kierownika DOP wyjaśniła, że w raporcie końcowym datowanym na 17 lipca 2023 r. podano prawidłową wysokość wydatkowanych środków dotacji oraz wydatkowanych środków własnych; łączna kwota wydatków wyniosła 1 186 437,20 zł. Nie odniosła się do rozbieżności w zakresie planowanych środków własnych.

(akta kontroli tom I str. 91, 133-161, 215-307, 323-327, 333-378: pliki nr 506-520, 536-549; str. 391-400)

3. Błędne określenie przedmiotu zlecenia pierwszego projektu architektoniczno-budowlanego określonego jako *Przebudowa budynku H-80 (część administracyjno-socjalna)*, który nie był zgodny z przeznaczeniem dotacji, określonym w § 2 ust. 1 umowy, zawartej 23 listopada 2021 r. ze Skarbem Państwa — Ministrem Edukacji i Nauki, tj. nie wynikało z niego, że dotyczy inwestycji związanej z działalnością naukową jednostki — inwestycji budowlanej pn. *Infrastruktura badawcza do uszlachetniania ekstraktów*. W związku z powyższym wystąpiła konieczność jego zmiany, złożenia wniosku o uchylenie decyzji o pozwoleniu na budowę i uzyskania nowego pozwolenia. W konsekwencji wystąpiła konieczność korekty projektu wykonawczego i poniesienia dodatkowych kosztów w kwocie netto 2500 zł.

Były kierownik Działu Inwestycji i Utrzymania Infrastruktury wyjaśnił, że, opierając się na dokumentacji technicznej budynku, również w zakresie nazewnictwa, zlecono wykonanie projektu przebudowy części administracyjno-technicznej, która miała być zapleczem dla instalacji badawczych ekstrakcji surowców roślinnych. Tytuł projektu w pierwszej wersji nie wskazywał celu zadania budowlanego polegającego na utworzeniu ww. zaplecza. W celu uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości w trakcie procedur odbiorczych i rozliczeniowych zdecydowano wykonać korektę nazwy projektu i uzyskać nowe pozwolenie budowlane, tak, aby było spójne z nazwą zadania, na które Instytut otrzymał dotację. Przyczyną poniesienia dodatkowych kosztów związanych z korektą projektu wykonawczego była zmiana nazwy w tytule oraz drobna korekta w treści, co skutkowało wydaniem nowej wersji papierowej i elektronicznej całej dokumentacji. Oznaczało to dodatkową pracę projektantów oraz koszty wydruku wersji papierowej, czego nie obejmowała umowa z wykonawcą projektów.

(akta kontroli tom I str. 133-134, 289-307, 323-327, 333-378: pliki nr 529-531, 550-589; str. 409-410, 418-419, tom IV str. 671-672)

4. Instytut nie wypłacił przewodniczącemu Rady przysługującego mu na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie wysokości

⁵⁷ Dalej: DOP.

wynagrodzenia przysługującego członkom rady instytutu działającego w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz⁵⁸ w związku z art. 27 ust. 7 ustawy o SBŁ, wynagrodzenia za udział w 13 posiedzeniach, które odbyły się w latach 2019-2021, w kwocie brutto 5200 zł, pomimo że nie posiadał żadnego dokumentu, z którego wynikałoby, że przewodniczący Rady zrzekł się tego wynagrodzenia. Wynagrodzenie to nie zostało wypłacone w związku z dyspozycją kierownika Działu Organizacji, Planowania i Analiz (w trakcie kontroli – DOP) do Działu HR, w której zawarto informację, że przewodniczący zrzekł się przysługującego mu wynagrodzenia.

Kierownik DOP nie udzieliła wyjaśnień dotyczących przyczyn braku dokumentu, świadczącego o zrzeczeniu się przez przewodniczącego Rady wynagrodzenia za udział w posiedzeniach, ponieważ przebywała w trakcie kontroli NIK na zwolnieniu lekarskim.

(akta kontroli tom I str. 52-53, 60, 72, 92-93, 213-214, 308-309, 333-378; pliki nr 1030-1033)

5. W planach finansowych na lata 2020-2024 nie wyodrębniono niektórych kategorii danych, wymaganych na podstawie art. 63 ust. 2 ustawy o SBŁ, tj.:

- dotacji celowych, dotacji podmiotowych, innych środków przyznanych przez ministra (art. 63 ust. 2 pkt 2a, 2b oraz 2c);
- dotacji celowych przyznanych przez Prezesa, w podziale na dotacje przeznaczone na realizację projektów badawczych w ramach celu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 oraz dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących realizacji przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 (art. 63 ust. 2 pkt 3 lit. a i b);
- środków, o których mowa w art. 61a⁵⁹ ustawy (art. 63 ust. 2 pkt 3a);
- środków przekazanych przez podmioty inne niż minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki lub Prezes (art. 63 ust. 2 pkt 4);
- w ramach kosztów – płatności odsetkowych wynikających z zaciągniętych zobowiązań (art. 63 ust. 2 pkt 5 lit. b) – w przypadku planów finansowych sporządzanych na 2020 r.

Kierownik DPK wyjaśniła, że plany finansowe oraz aktualizacje tych planów na lata 2020-2024 sporządzane były każdorazowo zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Prezesa Centrum. Wytyczne zawierały jednolity dla wszystkich instytutów Sieci szablon planu finansowego. Zarówno układ, jak i zawartość informacji (w tym kategorie kosztów i przychodów) były ściśle określone w załącznikach do wytycznych.

(akta kontroli tom I str. 333-378; pliki nr 163-188; str. 389-390, 420-446)

OCENA CZĄSTKOWA

Instytut terminowo przygotowywał plany i sprawozdania z działalności oraz plany i sprawozdania finansowe. Rada Instytutu podjęła stosowne uchwały, z wyjątkiem opracowania perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej Instytutu. INS realizował zadania związane z realizacją projektów badawczych, komercjalizacji oraz współpracy międzynarodowej, wynikające z art. 3 ust. 2 ustawy o SBŁ. Dwa badane zadania dofinansowane z dotacji celowych, udzielonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, zostały wykonane, otrzymane środki dotacji zostały wykorzystane, a rozliczenia finansowe dokonywane były w terminach określonych w umowach. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

⁵⁸ Dz. U z 2019 r. poz. 1523.

⁵⁹ Zgodnie z tym przepisem Prezes Centrum może przekazać środki pochodzące z subwencji na koszty działalności oraz realizację zadań Centrum, o których mowa w art. 2 ust. 2, instytutowi Sieci wyznaczonemu zgodnie z art. 31 ust. 2. Środki przekazuje się na podstawie umowy.

wykazywania niezgodnych ze stanem faktycznym danych w aplikacji informatycznej Kokpit zarządczy i w rozliczeniach dwóch zadań dofinansowanych z dotacji celowej; niewłaściwym przygotowaniu projektu architektoniczno-budowlanego w ramach zadania dofinansowanego z dotacji celowej; niewypłacenia przewodniczącemu Rady wynagrodzenia pomimo, że nie zrzekł się on w formie pisemnej prawa do jego otrzymywania, a także niewyodrębnienia w planach finansowych na lata 2020-2024 niektórych kategorii danych, wymaganych na podstawie ustawy o SBL.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Gospodarka finansowa instytutu Sieci

2.1. Według sprawozdań finansowych przychody ogółem Instytutu w latach 2019-2024 (do 30 czerwca), wyniosły 410 466 597,59 zł, w tym przychody z komercjalizacji: 222 338 946,81 zł (54,2%), subwencja MNiSW/MEIN: 56 504 524,16 zł (13,8%), inne przychody ze sprzedaży: 33 980 722,17 zł (8,3%), przychody z tytułu amortyzacji finansowanej z dotacji lub subwencji: 18 530 999,64 zł (4,5%), przychody ze sprzedaży prac badawczo – rozwojowych: 15 640 303,88 zł (3,8%), dotacje ze źródeł krajowych: 10 324 427,40 zł (2,5%), dotacje ze źródeł zagranicznych: 1 543 608,77 zł (0,4%), dotacja celowa Centrum: 331 334,12 zł (0,1%), środki na realizację zadań Prezesa Centrum: 70 760,91 zł (0,02%), przychody z funduszu rozwoju: 1 425 027,91 zł (0,3%), przychody ze sprzedaży towarów i materiałów: 2 975 634,70 zł (0,7%), inne⁶⁰: 8 219 310,13 zł (2%), pozostałe przychody operacyjne: 35 993 012,17 zł (8,8%) i przychody finansowe: 2 587 984,82 zł (0,6%).

Przychody ze środków publicznych⁶¹ w 2019 r. wyniosły 14 701 819,24 zł (20,4%), w 2020 r. 14 265 687,47 zł (18,1%), w 2021 r. 16 840 913,65 zł (21%), w 2022 r. 16 075 286,86 zł (22,1%), w 2023 r. 15 538 256,38 zł (21,6%) i w 2024 r. (do 30 czerwca) 8 340 082,63 zł (24,2%).

(akta kontroli tom I str. 107-131, 333-378; plik nr 163-188; tom II str. 152, 154)

Przychody z działalności wyodrębnionej⁶² w okresie objętym kontrolą nie przekraczały 50% przychodów ogółem Instytutu. W 2019 r. przychody z tego tytułu wyniosły 19 261 614,07 zł, co stanowiło 26,7% przychodów ogółem, w 2020 r. 5 825 537,09 zł (7,4%), w 2021 r. wyniosły 5 998 801,36 zł (7,5%), w 2022 r. wyniosły 9 702 351,71 zł (13,3%), w 2023 r. 9 524 093,08 zł (13,2%) i w 2024 r. (do 30 czerwca) wyniosły 3 622 329,32 zł (10,5%).

(akta kontroli tom I str. 107-131, 211-212, 379-384, tom II str. 156-157)

Koszty ogółem Instytutu w latach 2019–2024 (do 30 czerwca) wyniosły 390 532 984,46 zł. Najwyższy udział w kosztach miały wynagrodzenia, które razem z ubezpieczeniami społecznymi i innymi świadczeniami stanowiły 40% wszystkich kosztów oraz zużycie materiałów i energii, które stanowiły 23%⁶³. Wartości kwotowe i udziały procentowe pozostałych składników kosztów prezentowały się następująco: amortyzacja 35 571 459,56 zł (9,1%), usługi obce 67 853 103,30 zł (17,4%), podatki i opłaty 4 984 361,81 zł (1,3%), pozostałe koszty rodzajowe 8 669 646,43 zł (2,2%), wartość sprzedanych towarów i materiałów 1 390 319 zł (0,4%), pozostałe koszty operacyjne 24 945 389,69 zł (6,4%) i koszty finansowe 1 066 107,29 zł (0,3%).

Instytut we wszystkich latach objętych kontrolą osiągał dodatnie wyniki finansowe. Zysk netto w 2019 r. wyniósł 3 194 590,25 zł, w 2020 r. 3 621 377,12 zł,

⁶⁰ Inne przychody to suma pozycji: zmiana stanu produktów i koszt wytworzenia na własne potrzeby.

⁶¹ Przychody ze środków publicznych to: subwencja MNiSW/MEIN, dotacje ze źródeł krajowych, przychody z tytułu amortyzacji finansowanej z dotacji lub subwencji, dotacja celowa Centrum Łukasiewicz oraz środki na realizację zadań Prezesa Centrum Łukasiewicz.

⁶² O której mowa w art. 29 pkt 3 ustawy o SBL.

⁶³ Koszty z tytułu wynagrodzeń 128 723 699,53 zł, koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń 27 624 045,38 zł, koszty zużycia materiałów i energii 89 704 852,47 zł.

w 2021 r. 6 927 563,30 zł, w 2022 r. 4 252 311,29 zł. W 2023 r. zysk netto wyniósł 349 968,48 zł, co w porównaniu do roku poprzedniego oznaczało spadek o 91,8%. Kierownik DPK wyjaśniła, że było to spowodowane rosnącymi kosztami produkcji przy jednocześnie niższych przychodach z komercjalizacji. Mniejsze przychody były związane z tym, że w przemyśle chemicznym, z którym Instytut ściśle współpracuje, ograniczono koszty i okresowo wstrzymywano produkcję, co przełożyło się na mniejszy popyt na usługi i produkty Instytutu. Wyższe koszty Instytutu związane były z rosnącymi cenami surowców, energii i wynagrodzeń.

(akta kontroli tom I str. 107-131, 333-378; plik nr 163-188, tom II str. 152, tom III str. 20-25)

Instytut w okresie objętym kontrolą w niewielkim stopniu finansował swoją działalność za pomocą kredytów i leasingu. Zobowiązania z tytułu kredytu występowały jedynie w 2019 r. i wyniosły na koniec roku 137 808,80 zł. Zobowiązania z tytułu leasingu nie występowały w latach 2019-2020. Stan zobowiązań z tytułu leasingu na koniec 2021 r. wyniósł 52 261,96 zł, 2022 r. 33 443,84 zł, 2023 r. 12 994,29 zł, a na koniec czerwca 2024 r. 1987,98 zł.

(akta kontroli tom I str. 107-131, tom II str. 150-151)

Instytut w okresie objętym kontrolą co do zasady realizował przychody zgodnie z ustalonymi planami. W latach 2019-2022 uzyskane przychody ogółem były wyższe niż planowane, a w 2023 r. przychody były niższe od ustalonych planem o 4%. Jednocześnie analiza planów finansowych i danych ze sprawozdań finansowych wykazała, że w niektórych kategoriach przychodów Instytut nie osiągnął planowanych kwot, a różnice między przychodami planowanymi a uzyskanymi były większe niż 10%. Różnice wystąpiły w następujących przypadkach:

— W 2020 r. planowane przychody z prac badawczo-rozwojowych określono na poziomie 5 251 000 zł, a uzyskano 2 173 372,59 zł, co oznaczało wykonanie planu w 41%. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że przygotowując plan finansowy na rok 2020 przyjęto inne założenia w zakresie tej kategorii niż te, które wprowadził przewodnik z 2020 roku i które zastosowano przy rozliczeniu faktycznie uzyskanego przychodu w danym roku. Kolejną przyczyną, która mogła wpłynąć na uzyskany przychód była pandemia COVID-19, która spowodowała, że realizacja wielu umów została wówczas zawieszona lub przesunięta w czasie.

— W 2020 r. przychody z tytułu amortyzacji finansowanej z dotacji lub subwencji w planie finansowym założono w kwocie 4 833 000 zł, a uzyskano 4 183 143,93 zł, co stanowiło 87% zaplanowanej kwoty. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że było to spowodowane dłuższą realizacją projektu inwestycyjnego i brakiem możliwości ujęcia kosztów amortyzacji związanych z przyjęciem inwestycji na stan środków trwałych.

— W 2021 r. zaplanowano przychody finansowe na poziomie 85 850 zł, a uzyskano 34 940,85 zł, co stanowiło 41% przychodów planowanych. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że różnica wynikała głównie z różnic kursowych, spodziewano się niższego kursu EUR/PLN, a co za tym idzie zwiększenia poziomu dodatnich różnic kursowych.

— W 2021 r. przychody z dotacji celowej z Centrum założono na poziomie 277 000 zł, a uzyskano 119 525 zł, co oznaczało wykonanie planu w 43%. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że różnica wynika z niewykonania zakresu rzeczowego projektu i przesunięcia niewykorzystanych środków na kolejny rok (m. in. zakupu aparatury zaplanowanego w 2021 r. a zrealizowanego w 2022 r.).

— W 2021 r. inne przychody ze sprzedaży zaplanowano na poziomie 5 425 030 zł, a uzyskano 4 772 579 zł, co stanowiło 88% planowanej kwoty. Zastępca kierownika

DPK wyjaśniła, że różnica wynikała głównie z przesunięcia terminu transakcji sprzedaży rzepaku na kolejny rok.

— W 2022 r. zaplanowano przychody ze sprzedaży prac badawczo-rozwojowych na poziomie 2 343 000 zł, a uzyskano 2 006 272,99 zł, co stanowiło 86% planu. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że mniejsze przychody niż zaplanowane mogły być spowodowane dłuższym okresem realizacji niektórych umów i rozłożeniem przychodu na kolejne lata lub rezygnacją kontrahenta z podpisania umowy.

— W 2022 r. dotacje ze źródeł zagranicznych zaplanowano na kwotę 220 000 zł, a uzyskano 155 874,30 zł, co oznaczało wykonanie planu w 71%. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że wynikało to z niewykonania zakresu rzeczowego projektu i przesunięcia niewykorzystanych środków na kolejny rok.

— W 2022 r. planowane przychody z funduszu rozwoju określono na kwotę 500 000 zł, a uzyskano 368 951,14 zł, co oznaczało wykonanie planu w 74%. W 2023 r. planowane przychody z funduszu rozwoju wyniosły 1 051 000 zł, a uzyskano 745 037,57 zł, co stanowiło 71% planu. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że w planie finansowym na 2022 r. założono realizację zadań w ramach funduszu rozwoju w II półroczu, jednak część zadań rozpoczęła się z opóźnieniem, a kolejna część została przesunięta na 2023 r. Różnica w 2023 r. wynikała z krótszego niż zakładano okresu realizacji zadań.

— W 2022 r. zaplanowano przychody ze sprzedaży towarów i materiałów w kwocie 715 000 zł, a uzyskano 619 331,59 zł, co stanowiło 87% planu. W 2023 r. zaplanowano 602 000 zł, a uzyskano 309 742,96 zł, co stanowiło 51% planu. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że w 2022 r. uzyskano niższe przychody z tytułu sprzedaży Roztworu P, z powodu mniejszego popytu. Z kolei w 2023 r. niewykonanie planu związane było ze zmianą ceny sprzedawanego roztworu P, który miał obniżone stężenie fosforanów o 50%, więc podjęto decyzję o obniżeniu ceny i dokonano korekt faktur sprzedażowych.

— W 2022 r. zaplanowano przychody z tytułu zmiany stanu produktów na poziomie 3 721 000 zł, a uzyskano —4 540 799,04 zł, w 2023 r. zaplanowano 8 317 600 zł, a uzyskano 2 313 884,20 zł, co stanowiło 28% planu. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że w 2022 r. wystąpił znaczny wzrost cen nośników energetycznych i surowców i podjęto decyzję o przesunięciu części produkcji na kolejny rok⁶⁴, w związku z tym Instytut sprzedał więcej wyrobów gotowych niż wyprodukował, a zmiana stanu produktów była odzwierciedleniem zaistniałej sytuacji. Z kolei w 2023 r. zaplanowano odbudowę zapasu magazynowego wyrobów gotowych po tym jak w 2022 r., z uwagi na wysokie ceny surowców, wstrzymano produkcję. Ze względu na utrzymujące się w ciągu roku wysokie ceny zakupu surowców, materiałów oraz ceny mediów, w tym gazu ziemnego, odkładano w czasie decyzję o produkcji, w związku z powyższym zmiana stanu produktów była niższa niż planowano.

— W 2020 r. przychody z działalności wyodrębnionej w kategorii wynajem i dzierżawa majątku trwałego założono na kwotę 350 000 zł, natomiast uzyskano 137 728,69 zł, co stanowiło 39% planu, w 2021 r. zaplanowano 427 000 zł, a uzyskano 359 584,33 zł, co stanowiło 84% planu. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że w ramach pozycji „przychody z najmu” w 2020 r. zaplanowano przychody dotyczące wynajmu powierzchni oraz przychody z refaktur za media w łącznej wysokości 350 000 zł. W 2020 r. Instytut osiągnął przychody

⁶⁴ Wzrost cen wpłynął na zwiększenie kosztów produkcji katalizatorów, sorbentów i usług ekstrakcji surowców roślinnych. Istotne znaczenie miał tu przede wszystkim wzrost cen gazu ziemnego - jednego z podstawowych surowców do produkcji katalizatorów. Ze względu na bardzo wysokie ceny gazu, w IV kwartale 2022 r. podjęto decyzję o wstrzymaniu produkcji nośników ceramicznych – półproduktów do katalizatorów reformingowych i przesunięciu jej na pierwszą połowę 2023 roku.

w ww. pozycjach odpowiednio 137 728,69 zł i 223 908,59 zł. W 2022 r. zaplanowano przychody dotyczące wynajmu powierzchni w oparciu o podpisane umowy, uwzględniono w planie wniosek klienta zewnętrznego o przygotowanie umowy najmu pomieszczeń i dzierżawy gruntu, o łącznej powierzchni 93 m², jednak z winy klienta nie doszło do zawarcia umowy. Dodatkowo jedna z wynajmujących firm, która była obciążana przez Instytut refakturą za media, zdecydowała się na indywidualne podpisane umowy z dostawcą energii elektrycznej.

(akta kontroli tom I str. 107-132, 197-207, 333-378: pliki nr 135-188)

Dane finansowe Instytutu były raportowane do Centrum za pomocą aplikacji Kokpit. Analiza dokumentacji wykazała różnice między danymi prezentowanymi w aplikacji Kokpit a danymi zawartymi w sprawozdaniach finansowych. Porównanie ww. danych finansowych (lub ich sumowań) wykazało następujące rozbieżności:

– W 2022 r. w pozycji „przychody z funduszu rozwoju autosuma” w aplikacji Kokpit wykazano wartość 0, powinno być 368 951,14 zł (suma pozycji: przychody z funduszu rozwoju w zakresie B+R (0 zł), przychody z funduszu rozwoju – inwestycje (20 458,15 zł) i przychody z funduszu rozwoju inne (348 492,99 zł); w pozycji „koszty najmu autosuma” w aplikacji Kokpit wykazano 0, powinno być 214 603,63 zł (suma poszczególnych składników kosztów najmu, takich jak: „koszty najmu wynagrodzenia”, „koszty najmu ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia” i „koszty najmu inne”). Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że, wprowadzając dane do Kokpitu, raportujący wypełniał dane dotyczące pozycji kosztowych i przychodowych wymaganych przewodnikiem do Kokpitu. Wszystkie algorytmy w aplikacji dotyczące autosum zostały przygotowane przez Centrum. Raportujący nie mieli wpływu na wartość pozycji „przychody z funduszu rozwoju autosuma” i „koszty najmu autosuma”.

– W pozycji „przychody z najmu” w 2020 r. w aplikacji Kokpit widniała kwota 361 637,28 zł, a w 2021 r. 388 227,85 zł, natomiast przychody z najmu przedstawione w notce nr 51e w informacji dodatkowej do sprawozdań finansowych wyniosły w 2020 r. 137 728,69 zł, a w 2021 r. 389 083,56 zł. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że w pozycji „przychody z najmu” w 2020 r. kwota 361 637,28 zł obejmowała najem i dzierżawę środków trwałych 137 728,69 zł (nota 51e poz. 6 informacji dodatkowej) oraz wartość refaktur za media, które zostały wystawione w 2020 r. najmującym w kwocie 223 908,59 zł (nota 51e poz. 12 informacji dodatkowej).

– W pozycji „przychody z najmu” w 2021 r. w Kokpicie widniała kwota 388 227,85 zł, natomiast przychody z najmu przedstawione w notce nr 51e w informacji dodatkowej do sprawozdań finansowych wyniosły w 2021 r. 389 083,56 zł. (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

– „Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych” za I kwartał 2024 r. w Kokpicie zaraportowano na poziomie 342 324,39 zł, natomiast w rachunku zysków i strat (dalej RZiS) pozycja ta wyniosła 326 253,11 zł. Pozycja „pozostałe przychody operacyjne autosuma” za I kwartał 2024 r. w aplikacji Kokpit: miała wartość 1 287 273,19 zł i różniła się od pozycji pozostałe przychody operacyjne w RZiS, która wyniosła 1 271 201,91 zł. Pozycja „strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych” za I kwartał 2024 r. w Kokpicie została zaraportowana w wysokości 16 071,28 zł, natomiast tożsama pozycja z RZiS wyniosła 0 zł. Pozycja „pozostałe koszty operacyjne autosuma” w I kwartale 2024 r. w aplikacji Kokpit wyniosła 77 892,20 zł, a w RZiS 61 820,92 zł. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że dane w aplikacji Kokpit należało wypełniać w układzie miesięcznym. W styczniu 2024 r. został zaraportowany „zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych” w wysokości 342 324,39 zł. Natomiast w marcu

br. w pozycji „strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych” zaraportowano 16 071,28 zł. W RZiS prezentowany był wynik ze sprzedaży środków trwałych za okres styczeń-marzec 2024 r., dlatego w RZiS wynik na sprzedaży to „zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych” w wysokości 1 271 201,91 zł. Pozycje w Kokpicie dotyczące sum pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych nie były spójne z tożsamymi pozycjami w RZiS. Rozbieżności w kosztach i przychodach wynikające z miesięcznego raportowania korygowano w raporcie grudniowym danego roku kalendarzowego.

— Wartości pozycji „inne przychody operacyjne” w aplikacji Kokpit w latach 2019-2024 różniły się od pozycji o tej samej nazwie w RZiS. Wartości w aplikacji Kokpit wynosiły w kolejnych latach odpowiednio: 2 029 139,06 zł, 5 540 548,61 zł, 4 976 047,18 zł, 2 077 548,35 zł, 3 484 803,78 zł i 883 429,61 zł, natomiast wartości z pozycji inne przychody operacyjne w RZiS to odpowiednio: 1 864 303,91 zł, 1 423 956,22 zł, 167 179,30 zł, 274 831,90 zł i 944 948,80 zł. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że pozycja „inne przychody operacyjne” z Kokpitu nie była tożsama z pozycją „Inne przychody operacyjne” w RZiS. W aplikacji Kokpit w pozycji „inne przychody operacyjne” zawarta została pozycja „dotacje”, która w RZiS nie była wydzielona. Dodatkowo w aplikacji Kokpit wyodrębniona została pozycja „przychody z najmu”, która w RZiS znajdowała się w „innych przychodach operacyjnych”. Pomimo, że ich nazewnictwo w Kokpicie i RZiS były identyczne, nie odnosiły się do tych samych danych finansowych.

— Wartości pozycji: „inne przychody finansowe”, „przychody finansowe autosuma” oraz „przychody ogółem autosuma” za okres IV-XII 2019 w aplikacji Kokpit wynosiły odpowiednio: –102 383,06 zł, –79 814,16 zł i 57 455 294,76 zł, natomiast wartości tożsamych pozycji w RZiS wyniosły odpowiednio: 2539 zł, 25 107,90 zł i 52 710 944,51 zł. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że pomimo utworzenia Sieci Badawczej Łukasiewicz 1 kwietnia 2019 r., obowiązek raportowania danych finansowych do Kokpitu dotyczył również I kwartału 2019 r. Dane za 2019 r. w Kokpicie zostały potraktowane jako jeden okres sprawozdawczy. W rekordzie za grudzień 2019 r. zostały skorygowane koszty i przychody dotyczące różnic kursowych zaewidencjonowanych w całym 2019 roku. Przyporządkowując odpowiednio korektę do okresu sprawozdawczego IV-XII 2019 r. „inne przychody finansowe” wynoszą 2539 zł. W związku z powyższym pozycje autosum w zakresie przychodów finansowych i przychodów ogółem wyniosły odpowiednio: 25 107,90 zł i 57 560 216,82 zł.

— Wartości pozycji: „inne przychody finansowe”, „przychody finansowe autosuma”, „przychody ogółem autosuma” za I kwartał 2024 r. w aplikacji Kokpit zaraportowano w wysokości odpowiednio: 349 268,22 zł, 471 712,31 zł i 16 065 zł, natomiast w RZiS tożsame pozycje przyjmują następujące wartości: 332 890,29 zł, 455 334,38 zł i 16 032 811,94 zł. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że różnica w wartościach pozycji „inne przychody finansowe”, „przychody finansowe autosuma” i „przychody ogółem autosuma” pomiędzy Kokpit i RZiS wynikała ze sposobu raportowania danych do kokpitu. W RZiS różnice kursowe ujmowano wynikowo za trzy miesiące, natomiast w aplikacji Kokpit wynikowo z każdego miesiąca.

— W pozycji „koszty najmu inne” w aplikacji Kokpit w latach 2019-2022 wykazano wartość 0, natomiast w sprawozdaniach finansowych za ww. lata koszty najmu wyniosły w 2019 r.: 161 345,26 zł, w 2020 r.: 34 062,96 zł, w 2021 r.: 269 183,88 zł, i w 2022 r. 214 603,63 zł. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że obowiązek wypełniania w aplikacji Kokpit pozycji dotyczącej kosztów najmu pojawił się w grudniu 2022 r. Ponieważ koszty jakie ponosił Instytut w związku z wynajmem powierzchni kwalifikowały się po pozycji „koszty najmu inne” w 2022 r. w grudniowym

rekordzie została wpisana kwota obejmująca cały rok: 214 603,63 zł. Centrum nie zobowiązało Instytutu do uzupełnienia danych za lata poprzednie.

— Pozycja „inne koszty operacyjne” w latach 2022-2023 i w I kwartale 2024 r. w aplikacji Kokpit zaraportowano odpowiednio: 3 543 658,83 zł, 593 425,30 zł oraz 38 733,24 zł, natomiast w RZiS wartość innych kosztów operacyjnych wyniosła odpowiednio: 3 758 262,46 zł, 679 194,68 zł i 61 820,92 zł. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że od 2022 r. pozycja „inne koszty operacyjne” występująca w Kokpicie nie była tożsama z pozycją „Inne koszty operacyjne” w RZiS. W 2022 r. do aplikacji została wprowadzona pozycja dotycząca kosztów najmu, w związku z tym suma pozycji „koszty najmu inne” i „inne koszty operacyjne” odpowiadała pozycji „Inne koszty operacyjne” w RZiS.

— Pozycje „inne koszty finansowe”, „koszty finansowe autosuma” i „koszty ogółem autosuma” za okres IV-XII 2019 oraz I kwartał 2024 r. w aplikacji Kokpit zaraportowano na poziomie: w 2019 r. odpowiednio: —17 162,39 zł, —10 086,02 zł, 55 187 701,65 zł, natomiast w RZiS: 87 759,67 zł, 94 836,04 zł i 55 292 623,71 zł; w I kwartale 2024 r.: 52 593,75 zł, 53 129,08 zł i 15 253 124,73 zł, natomiast w RZiS odpowiednio 36 215,82 zł, 36 751,15 zł i 15 220 675,52 zł. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że różnica pomiędzy kokpitem a RZiS wynikała ze sposobu naniesienia korekty różnic kursowych w grudniowym raporcie za 2019 r. Przyporządkowując odpowiednio korektę do okresu sprawozdawczego IV-XII 2019 r. „inne koszty finansowe” wyniosły 87 759,67 zł. W związku z powyższym pozycje autosum w zakresie kosztów finansowych i kosztów ogółem wyniosły odpowiednio 94 836,04 zł i 55 292 623,71 zł. W odniesieniu do raportów za okres styczeń - marzec br., korekta dotycząca różnic kursowych zostanie naniesiona w raporcie za grudzień 2024 r.

— Pozycję „one off przychody” w 2020 r. w aplikacji Kokpit zaraportowano na poziomie 0 zł, podczas gdy tożsama pozycja w Nocie 28 wyniosła 1 364 020,46 zł. Pozycja „one off koszty” w 2020 i 2021 r. w aplikacji Kokpit wyniosła 0, natomiast w sprawozdaniu finansowym za 2020 r.: 659 741,16 zł, za 2021 r.: 451 721,66 zł. Pozycja „wynik finansowy netto bez one off autosuma” w latach 2019-2021 w aplikacji Kokpit wyniosła 0 zł, jednak obliczona jako wynik finansowy netto minus „one off przychody” plus „one off koszty” na podstawie danych z Kokpitu powinna wynieść: w 2019 r.: 2 190 500,11 zł, w 2020 r.: 2 917 097,82 zł oraz w 2021 r.: 7 379 284,96 zł. Zastępca kierownika DPK wyjaśniła, że pozycje „one off przychody” i „one off koszty” oraz „wynik finansowy netto bez one off autosuma” zostały wprowadzone w aplikacji kokpitowej w grudniu 2022 r., a Centrum nie zobowiązało Instytutu do uzupełnienia danych za poprzednie lata.

(akta kontroli tom I str.:107-131, 191-196, 333-378: pliki nr 163-188, 621-632, tom II, str. 106)

2.2. Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy o SBŁ w Instytucie zostały utworzone obowiązkowe fundusze: statutowy i rezerwowy. Fundusz statutowy odzwierciedlał wartość środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz innych składników aktywów, stanowiących wyposażenie Instytutu na dzień rozpoczęcia przez niego działalności. Zmiany wielkości funduszu w okresie objętym kontrolą wynikały z aktualizacji wyceny uprzednio zaktualizowanych zbywanych lub zlikwidowanych środków trwałych. Stan funduszu statutowego na koniec: 2019 r. wyniósł 37 279 047,79 zł, 2020 r. 37 279 071,73 zł, 2021 r. 37 279 474,13 zł, 2022 r. 37 280 548,61 zł, 2023 r. 37 280 548,61 zł oraz na koniec czerwca 2024 r. 37 280 548,61 zł.

(akta kontroli tom I str. 333-378: pliki nr 280-290, tom III str. 3-8)

Fundusz rezerwowy Instytutu zgodnie z polityką rachunkowości tworzony jest w wysokości co najmniej 8% zysku netto za poprzedni rok obrotowy i służy pokrywaniu strat Instytutu. Zgodnie z art. 67 ust. 3 ustawy o SBŁ w przypadku, gdy fundusz rezerwowy osiągnie wartość 20% funduszu statutowego, instytut Sieci może nie dokonywać odpisu z zysku na fundusz rezerwowy zgodnie z ust. 2 pkt 1. Stan funduszu na koniec 2019 r. wyniósł 10 452 464,87 zł i stanowił 28% funduszu statutowego. W kolejnym roku nastąpiło zwiększenie funduszu o kwotę 2 594 590,25 zł, co spowodowało wzrost stosunku funduszu rezerwowego do statutowego do poziomu 35%. Następnie stan funduszu nie uległ zmianie.

W Instytucie utworzono dwa fakultatywne fundusze: rozwoju oraz nagród. Nie utworzono funduszu wdrożeń.

(akta kontroli tom I str. 333-378: pliki nr 280-284, 291-296, 313-364, tom II str. 97-100, tom III str. 9-10)

Fundusz rozwoju (dalej: FR) zgodnie z art. 103 ust. 6 ustawy o SBŁ został utworzony ze środków funduszu badań własnych i funduszu stypendialnego. Na koniec 2019 r. stan funduszu wyniósł 10 400 000 zł i w 2020 r. nie uległ zmianie. W 2021 r. na skutek podziału zysku fundusz został zasilony kwotą 1 371 377,12 zł i na koniec roku wyniósł 11 771 377,12 zł. W roku 2022 r. zwiększono fundusz o 4 967 383,3 zł, a następnie dokonano jego zmniejszenia o 368 951,14 zł w związku z rozliczeniem kosztów dwóch projektów. Stan funduszu na koniec 2022 r. wyniósł 16 369 809,28 zł. W 2023 r. został zwiększony o kwotę 2 102 311,29 zł, następnie w wyniku realizacji kolejnych projektów uległ zmniejszeniu i wyniósł według stanu na 31 grudnia 2023 r. 17 380 796,61 zł, na 30 czerwca 2024 r. 17 069 757,41 zł.

(akta kontroli tom I str. 333-378: pliki nr 331-342, tom II str. 101-105, tom III str. 13-14)

Według art. 66 ust. 2 ustawy o SBŁ fundusz rozwoju przeznacza się w szczególności na zakup środków trwałych i materiałów związanych z realizacją projektów badawczych. Analiza dokumentów dotyczących rozliczenia projektów z FR wykazała, że wydatki pokryte z tego funduszu wyniosły w 2022 r. 368 951,14 zł, w 2023 r. 745 037,57 zł, a w 2024 r. (do 30 czerwca) 311 039,20 zł, z czego większość stanowiły wydatki związane z rozliczeniem kosztów roboczogodzin⁶⁵, a wydatki związane z zakupem środków trwałych i materiałów stanowiły 19,4%. Kierownik DZP wyjaśniła, że wszystkie projekty finansowane z FR realizowane były przez osoby już zatrudnione w Instytucie i nie było przypadków zatrudniania osób specjalnie do realizacji projektów FR, a pracownicy, realizując projekty, nie wykonywali innych zadań niż wynikające z ich obowiązków wynikających z umów o pracę. Z powyższych wyjaśnień i analizy dokumentacji księgowej wynika, że ze środków FR w latach 2022-2024 finansowana była część wynagrodzeń pracowników Instytutu, w związku z czym liczba rozliczonych roboczogodzin wpływała na przychody z FR. W 2023 r. zysk Instytutu wyniósł 349 968,48 zł, a przychody FR związane z rozliczeniem kosztów roboczogodzin wyniosły 584 678,32 zł, co oznacza, że w przypadku nieuwzględnienia kosztów roboczogodzin w realizowanych przez Instytut projektach wystąpiłoby ryzyko osiągnięcia przez Instytut ujemnego wyniku finansowego. Kierownik DPK wyjaśniła, że nie można jednoznacznie stwierdzić, że gdyby w kosztach projektów z FR nie uwzględniono kosztów roboczogodzin w 2023 r., to Instytut poniósłby stratę, ponieważ gdyby pracownicy nie byli zaangażowani

⁶⁵ Wydatki z FR związane z rozliczeniem roboczogodzin czyli kosztów z tytułu wynagrodzeń, kosztów ogólnozakładowych i pozostałych kosztów (w tym narzutów wydzielonych i statystycznych) w 2022 r. wyniosły 214 929,65 zł i stanowiły 58,3% wydatków z tego funduszu, w 2023 r. 584 678,32 zł, co stanowiło 78,5% wydatków i w 2024 r. (do 30 czerwca) 243 228,45 zł, co stanowiło 78,2% wydatków.

w realizację projektów z FR, mogliby ten czas poświęcić na realizację innych projektów finansowanych z innych źródeł (np. ze środków przedsiębiorstw). Odnosząc się do treści powyższych wyjaśnień, NIK zauważa, że byłoby to możliwe pod warunkiem pozyskania przez Instytut innych źródeł finansowania, w przeciwnym przypadku Instytut poniósłby stratę.

(akta kontroli tom I str.164-176 , str. 333-378: pliki nr 331-342, tom II str. 3-96, 101-105, 107-111, 123-149, 189-201 tom III str. 13-14)

W okresie objętym kontrolą Instytut realizował pięć projektów finansowanych z FR, dwa dotyczyły inwestycji, dwa prac badawczo-rozwojowych i jeden przygotowania wniosków projektowych. W ramach realizacji projektów Instytut dokonał zakupu 15 środków trwałych na łączną kwotę 317 337,42 zł oraz wartości niematerialnych i prawnych (jednego patentu) za kwotę 47 000 zł. Badaniu poddano dokumentację dotyczącą zakupu dwóch środków trwałych: autoklawu pionowego i poziomego. Zamówienie dotyczyło dostawy fabrycznie nowego zestawu urządzeń do oznaczeń mikrobiologicznych. Wartość zamówienia oszacowano na podstawie rozpoznania rynku na kwotę 202 650 zł. W dniu 24 maja 2022 r. zawarto umowę na realizację ww. inwestycji na kwotę 202 000 zł netto, w tym koszt autoklawu pionowego wyniósł 88 000 zł, a autoklawu poziomego 59 600 zł. Badanie dokumentacji ww. zamówienia wykazało, że przestrzegano wymogów Pzp w zakresie oszacowania wartości zamówienia, sporządzenia oraz opublikowania w BZP specyfikacji warunków zamówienia, zastosowania dopuszczalnego dla zamówień o danej wartości trybu postępowania, tj. trybu podstawowego. Ponieważ w ciężar kosztów FR zaliczane były odpisy amortyzacyjne zakupionych środków trwałych, tylko część kosztów zakupu autoklawów w okresie objętym kontrolą została rozliczona z FR. Odpisy amortyzacyjne z tego tytułu wyniosły w 2022 r. 7380 zł, w 2023 r. 29 500 zł, w 2024 r. (do końca czerwca 2024 r.) 14 760 zł, do rozliczenia w kolejnych latach zostało 95 940 zł.

(akta kontroli tom I str.164-176 , 307-310, 333-378: pliki nr 1067-1103, tom III str. 15-16)

Zgodnie z art. 66 ust. 3 ustawy o SBŁ z funduszu nagród wypłaca się nagrody dla pracowników instytutu Sieci. Warunki wypłaty nagrody rocznej ze środków funduszu nagród określał Regulamin tworzenia i podziału nagród z Funduszu Nagród będący załącznikiem nr 8 do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy z dnia 1 lutego 2017 r. (dalej Regulamin FN). Stan funduszu na dzień 1 kwietnia 2019 r. wyniósł 3 936 709,28 zł, w ciągu roku wypłacono nagrody z tytułu premii rocznej 330 pracownikom oraz kwotowej premii z zysku 293 pracownikom, łączne wydatki z tego tytułu wyniosły 1 586 712,20 zł. W 2020 r. w wyniku podziału zysku za poprzedni rok fundusz został zasilony kwotą 300 000 zł, a następnie w ciągu roku dokonano wypłacenia nagród w ramach premii rocznej 297 osobom i w ramach kwotowej premii z zysku 282 osobom, łączne wydatki z tego tytułu z FN wyniosły 1 658 620,36 zł. W 2019 r. z FN dokonano wypłaty nagród rocznych trzem osobom z kadry zarządzającej, a w 2020 r. czterem⁶⁶. Łączne wydatki z funduszu z tego tytułu wyniosły w 2019 r. 132 919,35 zł, a w 2020 r. 171 565,86 zł. W 2021 r. fundusz został zasilony kwotą 2 000 000 zł w wyniku podziału zysku za rok poprzedni, następnie dokonano wypłacenia nagród w ramach premii rocznej 330 pracownikom i premii z zysku 314 pracownikom w łącznej kwocie 2 134 048,20 zł. W 2022 r. zwiększono fundusz o 2 000 000 zł z zysku z poprzedniego roku, a następnie wypłacono nagrody w łącznej wysokości 1 790 814,96 zł w ramach premii rocznej 330 osobom. W 2023 r. na podstawie decyzji o podziale zysku zasilono fundusz kwotą 1 900 000 zł, a następnie

⁶⁶ Szerzej opisano to w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

wypłacono nagrody w łącznej kwocie 1 916 102,17zł w ramach premii rocznej 326 osobom. W czerwcu 2024 r. fundusz został zasilony kwotą 349 968,48 zł i jego stan na koniec czerwca 2024 r. wyniósł 1 096 681,27 zł.

Zgodnie z Regulaminem FN do obliczenia nagród rocznych przyjęto współczynnik 8,5% sumy wynagrodzeń otrzymywanych przez pracowników w poprzednim roku obrotowym, uwzględniając składniki wynagrodzeń przyjmowane do obliczenia ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy. Podstawą wypłaty premii kwotowej zysku w latach 2019-2021 były decyzje byłego Dyrektora Instytutu⁶⁷. Badaniem objęto sześć wypłat nagród w ramach premii rocznej w łącznej kwocie brutto 43 354,97 zł⁶⁸ i trzy w ramach premii zysku w łącznej kwocie 1410 zł. We wszystkich przypadkach środki wypłacone zostały po zatwierdzeniu sprawozdań przez Prezesa Centrum. Nagrody naliczono i wypłacono pracownikom Instytutu zgodnie z przyjętymi w Instytucie regulacjami.

(akta kontroli tom I str. 333-378: pliki nr 238-247, 343-369, 474-475, 754-755, tom II str. 158-188, tom III str. 17-19)

2.3. Zatrudnienie w Instytucie (w przeliczeniu na pełny etat) wynosiło według stanu na 31 grudnia: 2019 r. 333,05 etatów; 2020 r. 315,7; 2021 r. 307,63; 2022 r. 301,23; 2023 r. 290,58 oraz w 2024 r. stan na 31 marca 274,71, a na 30 czerwca 268,18 etatu. W kolejnych latach na koniec roku liczba pracowników (w przeliczeniu na pełny etat) w pionie badawczym w stosunku do:

- liczby pracowników ogółem wynosiła: w 2019 r. 18% (60 etatów), w 2020 r. 30% (94,6), w 2021 r. 30,9% (95,03), w 2022 r. 32,3% (97,23), w 2023 r. 31,6% (91,73), w 2024 r. na 31 marca 30,7% (84,36) i na 30 czerwca 31% (83,03);
- do liczby etatów w pionie wsparcia odpowiednio: 22%, 42,8%, 44,7%, 47,7%, 46,1%, 44,3% i 44,8%.

Średnie miesięczne wynagrodzenie w Instytucie wyniosło według stanu na 31 grudnia: w 2019 r. 5005 zł; w 2020 r. 5476,95 zł; w 2021 r. 6356,74 zł; w 2022 r. 6502,15 zł; w 2023 r. 7051,1 zł; oraz w 2024 r. na 31 marca 6248,49 zł, na 30 czerwca 6709,11 zł, w pionie badawczym odpowiednio: 7641,48 zł, 6629,42 zł, 7801,42 zł, 7391,98 zł, 8395,09 zł, 6825,98 zł i 7872,19 zł.

W kolejnych latach, według stanu na 31 grudnia, stosunek średniego miesięcznego wynagrodzenia w pionie badawczym do średniego miesięcznego wynagrodzenia:

- w Instytucie wyniósł w 2019 r. 152,7%, w 2020 r. 121%, w 2021 r. 122,7%, w 2022 r. 113,7%, w 2023 r. 119,1% oraz w 2024 r. na 31 marca 109,2%, 30 czerwca 117,3%;
- w pionie wsparcia odpowiednio: 158,6%, 132,7%, 136,6%, 121,6%, 130,5%, 113,9% i 127,2%.

W okresie objętym kontrolą w Instytucie równocześnie obsadzone było stanowisko dyrektora, dwa stanowiska zastępcy dyrektora (ds. badawczych i operacyjno-finansowych⁶⁹) oraz głównej księgowej. Kolejno po sobie funkcję dyrektora Instytutu pełniły dwie osoby, pięć funkcję zastępcy dyrektora oraz dwie głównej księgowej.

Dla dyrektorów Instytutu wysokość wynagrodzenia została ustalona przez Prezesa Centrum w wysokości od 4,7 do 7,6-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym

⁶⁷ Decyzje z 6 grudnia 2019 r., z 3 grudnia 2020 r. i z 6 grudnia 2021 r. o przyznaniu nagród świątecznych w wysokości 600 zł w latach 2019-2020 oraz 900 zł w 2021 r. pracownikom będącym w zatrudnieniu w dniu 1 grudnia na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu; pracownikom zatrudnionym na ułamku etatu wysokość nagrody określono i wypłacono proporcjonalnie do ich wymiaru czasu.

⁶⁸ Wartości nagród rocznych brutto w badanej próbie wyniosły: 10 558,02 zł; 14,49 zł; 9070,14 zł; 9108,78 zł; 14 263,53 zł; 340,01 zł i 43 354,97 zł. Wysokość kwotowych nagród z zysku w analizowanej próbie wyniosła: 150 zł, 360 zł i 900 zł.

⁶⁹ Wcześniej technicznych, następnie operacyjnych.

kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: p.m.w. GUS); dla zastępców dyrektora w wysokości od 3,1 do 5,6-krotności ww. wynagrodzenia. W przypadku głównych księgowych dyrektor Instytutu ustalił wynagrodzenie na poziomie od 2,7 do 3,5-krotności ww. wynagrodzenia.

Przyznane przez Prezesa Centrum w latach 2019-2023 nagrody roczne dla dyrektora Instytutu oraz dwóch jego zastępców wynosiły od 2 do 3,8-krotności ich przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego za rok poprzedni. Pozostali dyrektorzy w okresie objętym kontrolą nie nabyli prawa do nagrody rocznej.

W przypadku dwóch zastępców dyrektora i głównej księgowej stwierdzono, że wynagrodzenia i inne świadczenia pieniężne zostały wypłacone nienależnie lub w nieprawidłowej wysokości. Szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom I str. 333-378: plik nr 12, 92, 370-450, 465-470, 478-498, 663-667, 743-749, 751, 766, tom II str. 202-206)

2.4. Zasady zawierania umów cywilno-prawnych w Instytucie zostały zawarte w poleceniach służbowych Dyrektora Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Nowych Syntezy Chemicznych: nr 6/2016 z 28 grudnia 2016 r., następnie nr 6/2021 z dnia 22 czerwca 2021 r. Możliwość zawierania umów o świadczenie usług lub umowy o dzieło przewidziano w przypadkach, gdy w ramach działalności Instytutu wykonanie konkretnych prac nie mogło być zrealizowane posiadanymi środkami lub możliwościami organizacyjnymi przez komórki Instytutu. Kierownik komórki organizacyjnej (lub kierownik tematu) był zobowiązany do udokumentowania konieczności wykonania określonych prac, przedłożenia Dyrektorowi wniosku o zawarcie umowy o świadczenie usług lub umowy o dzieło, a po uzyskaniu zgody przygotowania projektu umowy. Odbiór prac wykonanych w ramach umowy o dzieło należało udokumentować protokołem zdawczo-odbiorczym, w przypadku umów o świadczenie usług poprzez złożenie podpisu na rachunku przez osobę odpowiedzialną a prawidłowe i terminowe wykonanie umowy.

W latach 2019-2024 (według stanu na 10 czerwca 2023 r.) w Instytucie zawarto 90 ww. umów cywilnoprawnych o łącznej wartości 921 823,50 zł, w tym:

- w 2019 r. 16 umów o wartości 332 193 zł (trzy z pracownikami, jedną z byłym pracownikiem, 12 z osobami spoza Instytutu);
- w 2020 r. 14 umów o wartości 66 385,72 zł (jedną z pracownikiem, cztery z byłymi pracownikami, dziewięć z osobami spoza Instytutu);
- w 2021 r. 22 umowy o wartości 324 792,78 zł (jedną z pracownikiem, dwie z byłymi pracownikami, 19 z osobami spoza Instytutu);
- w 2022 r. 15 umów o wartości 100 393 zł (dwie z pracownikami, jedną z byłym pracownikiem, 12 z osobami spoza Instytutu);
- w 2023 r. 13 umów o wartości 73 059 zł (cztery z byłymi pracownikami, dziewięć z osobami spoza Instytutu);
- w 2024 r. (do 10 czerwca) 10 umów o wartości 25 000 zł (trzy z pracownikami, cztery z byłymi pracownikami, trzy z osobami spoza Instytutu).

Łączna wartość umów zawartych z pracownikami Instytutu w poszczególnych latach wyniosła: w 2019 r. 222 840 zł (tj. 67,1% łącznej wartości umów), w 2020 r. umowa nie skutkowała wydatkami Instytutu, w 2021 r. 194 040 zł (59,7%), w 2022 r. 14 000 zł (13,9%) i w 2024 r. 5000 zł (20%). W 2019 r. i 2021 r. istotny wpływ na wysokość wartości umów zawartych z pracownikami miały umowy zawarte z dwoma pracownikami w sprawie wypłacania im stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców (łączna wartość jednej

umowy 194 040 zł). Nie zawierano umów cywilnoprawnych z osobami zarządzającymi Instytutem.

(akta kontroli tom I str. 333-378; plik nr 697-707, tom II str. 207-210)

Badaniem objęto umowy cywilnoprawne zawarte z trzema pracownikami Instytutu oraz z trzema osobami spoza Instytutu. Zlecone zadania zrealizowane zostały zgodnie z zawartymi umowami i prawidłowo rozliczone.

Do umów objętych badaniem nie okazano wniosków uzasadniających zawarcie ww. umów, zatwierdzonych przez dyrektora Instytutu (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom II str. 211-342)

2.5. W okresie objętym kontrolą w Instytucie obowiązywały wewnętrzne procedury dotyczące dokonywania zakupów: Regulamin zamówień publicznych⁷⁰; Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości kwoty netto do 30 000 euro⁷¹; Regulamin udzielania zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane do kwoty netto 50 000 PLN przez Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntezy Chemicznych w sprawie wprowadzenia polityki zakupowej⁷²; Regulamin udzielania zamówień publikowanych przez Sieć Badawczą Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntezy Chemicznych o wartości zamówienia powyżej 50 000 PLN, nieprzekraczającej 130 000 PLN⁷³; Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości równej lub przekraczającej równowartość kwoty 130 000 PLN w Sieć Badawczą Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntezy Chemicznych⁷⁴; Polityka zakupowa Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntezy Chemicznych⁷⁵.

Kwota wydatków poniesionych na zakup usług obcych w poszczególnych latach wyniosła w 2019 r. (kwiecień-grudzień) 10 547 070,29 zł; w 2020 r. 20 765 742,61 zł; w 2021 r. 11 374 598,53 zł; w 2022 r. 6 808 155,9 zł; w 2023 r. 11 657 421,51 zł; w 2024 r. (styczeń-marzec) 1 792 180,69 zł. Liczba zleconych usług zewnętrznych (usługi prawne, marketingowe) oraz poniesione na te cele wydatki wyniosły: w 2019 r. sześć o wartości netto 166 189,34 zł; w 2020 r. siedem – 230 963,48 zł; w 2021 r. 11 – 257 657,1 zł; w 2022 r. dziewięć – 354 163,33 zł; w 2023 r. 26 - 413 604,85 zł; w 2024 r. (do 30 czerwca) 12 – 221 361,8 zł. Łączna kwota wydatków na zadania inwestycyjno-remontowe w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 30 marca 2024 r. wyniosła 39 667 511,31 zł.

(akta kontroli tom I str. 333-378, pliki nr 708-728, tom III str. 255-276)

W Instytucie od 20 kwietnia 2021 r. obowiązywały „Wytyczne nr 5/2021 w sprawie dokonywania przez Instytuty Łukasiewicza czynności prawnych w zakresie rozporządzania składnikami aktywów trwałych”. Według wytycznych sprzedaż wynajem lub dzierżawa składników aktywów trwałych Instytutu Łukasiewicza następuje w drodze publicznego przetargu na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 5 października 1993 r. w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych przez przedsiębiorstwa

⁷⁰ Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 11/2016 Dyrektora Instytutu Nowych Syntezy Chemicznych z 14 października 2016 r.

⁷¹ Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 12/2016 Dyrektora Instytutu Nowych Syntezy Chemicznych z 14 października 2016 r.; obowiązujący do 25 lipca 2022 r.

⁷² Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 26/2022 Dyrektora Sieci Badawczej Łukasiewicz - Instytut Nowych Syntezy Chemicznych z dnia 25 lipca 2022 r.; zmieniony Zarządzeniem nr 19/2023 r. z 22 czerwca 2023 r.

⁷³ Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 27/2022 Dyrektora Sieci Badawczej Łukasiewicz - Instytut Nowych Syntezy Chemicznych z dnia 25 lipca 2022 r.

⁷⁴ Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 28/2022 Dyrektora Sieci Badawczej Łukasiewicz - Instytut Nowych Syntezy Chemicznych z dnia 25 lipca 2022 r.

⁷⁵ Załącznik do Zarządzenia nr 4/2023 z dnia 19 stycznia 2023 r. Dyrektora Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Nowych Syntezy Chemicznych w sprawie wprowadzenia polityki zakupowej.

państwowe oraz warunków odstąpienia od przetargu⁷⁶. Badaniem objęto 12 środków trwałych o wartości początkowej przekraczającej 100 tys. zł, zlikwidowanych w okresie objętym kontrolą (trzy samochody osobowe; po dwa: ciągniki rolnicze, urządzenia rolnicze i przyrządy; inwentarz żywy - 211 sztuk bydła mlecznego⁷⁷; jeden samochód dostawczy oraz jedna specjalistyczna maszyna). Dziewięć środków trwałych zostało sprzedanych, natomiast trzy uległy fizycznej likwidacji (złomowanie). Łączna wartość początkowa ww. aktywów wynosiła 2 743 217,81 zł, w tym sprzedanych 1 899 590,39 zł. Wartość netto sprzedanych środków trwałych wyniosła 858 937,80 zł. Pięć na dziewięć środków trwałych sprzedano po cenie wyższej niż cena wywoławcza, cztery pozostałe po cenie nie niższej niż 50% ceny wywoławczej. Sprzedaży dwóch z dziewięciu środków trwałych dokonano niezgodnie z rozporządzeniem w sprawie organizowania przetargu (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Najczęstszą przyczyną likwidacji było uznanie środka trwałego za zbędny w związku z nabyciem nowego, a także wyeksploatowanie lub uszkodzenie. W przypadku sprzedaży bydła działalność z nim związana (produkcja i sprzedaż mleka) przynosiła straty.

W okresie objętym kontrolą dokonano w Instytucie sprzedaży dwóch składników aktywów trwałych, do których wymagana była zgoda właściwego organu. Pierwsza sprzedaż dotyczyła stada bydła mlecznego za kwotę 561 050 zł w 2019 r., druga mieszkania za kwotę 356 100 zł w 2024 r. W obu przypadkach uzyskano zgody odpowiednich organów.

(akta kontroli tom II str. 350-529, tom III str. 27-80)

W zakresie zamówień publicznych badaniem objęto cztery postępowania na łączną kwotę 2 843 680 zł i 900 000 euro⁷⁸. W wyniku badania ustalono, że właściwie wybrano tryb zamówienia publicznego, postępowania zostały prawidłowo udokumentowane, zamówienia zostały zrealizowane zgodnie z umową i właściwie rozliczone.

(akta kontroli tom I str. 333-378: plik nr 590-605, 734-738, 817-901; tom III str. 81-113)

W związku z zawartą z [.....]*
umową konsorcjum [.....]* Instytut przystąpił do realizacji projektu
[.....]
[.....]
[.....]*. Strony umowy wspólnie
złożyły ofertę na ogłoszony przez [.....]* przetarg nieograniczony. Umowa
[.....]* została zawarta [.....]
[.....]* W załączniku nr 1 do umowy konsorcjum określono szczegółowy zakres
prac do wykonania przez Instytut (partner konsorcjum) oraz należne wynagrodzenie
w kwocie [.....]*⁷⁹. W celu realizacji przypisanych Instytutowi zadań objętych
Projektem [.....]* czterem
podwykonawcom, na podstawie siedmiu zamówień zlecono prace o łącznej wartości
[.....]* netto. Dwa zamówienia: z [.....]

⁷⁶ Dz. U. z 1993 r. Nr 97 poz. 443, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie organizowania przetargu.

⁷⁷ Hodowla bydła oraz produkcja mleka prowadzona była w Gospodarstwie Doświadczalnym Goczałków (woj. dolnośląskie) będącym komórką organizacyjną Instytutu.

⁷⁸ O numerach: INS/WR-TW-1/2019, Nr INS/NP/1897/2020, INS/BPC/WR-35/2022, INS/TW-1/2023. Badane postępowania: INS/WR-TW-1/2019 i INS/NP/1897/2020, zostały przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843), INS/BPC/WR-35/2022 i INS/TW-1/2023 na podstawie Pzp.

⁷⁹ Łączna wartość wynagrodzenia za realizację Projektu wynosiła [.....]* netto, w tym wynagrodzenie [.....]*.

.....]*, których wartość netto przekraczała kwotę 130 000 zł zostały udzielone z pominięciem ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych oraz wewnętrznych procedur. Szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.
(akta kontroli tom IV str. 467-640)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Instytutu w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wypłacanie nienależnie lub w nieprawidłowej wysokości wynagrodzeń zasadniczych oraz innych świadczeń pieniężnych dwóm zastępcom dyrektora oraz głównej księgowej.
- a) Do wynagrodzenia zasadniczego zastępcy Dyrektora ds. Badawczych za maj 2024 r. nienależnie naliczono dodatek stażowy w wysokości 6334,08 zł. Zawyżone wynagrodzenie w łącznej kwocie netto 18 667,37 zł (wraz z dodatkiem stażowym) wypłacono 10 czerwca 2024 r.

Zgodnie z art. 5 ust. 1-3 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁸⁰ zastępcom dyrektora, niezależnie od podstawy nawiązania stosunku pracy lub rodzaju umowy cywilnoprawnej stanowiącej podstawę zatrudnienia, przysługuje wyłącznie wynagrodzenie miesięczne oraz mogą być przyznane świadczenia dodatkowe i nagroda roczna. W rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania⁸¹ w katalogu świadczeń dodatkowych nie wymieniono dodatku stażowego.

Kierownik HR wyjaśniła, że naliczenie dodatku stażowego za maj 2024 r. stanowiło błąd programu płacowego oraz niedopatrzenie pracowników działu HR. Dodatek ten nie powinien być wypłacony, co zostało skorygowane listą storno oraz za zgodą pracownika potrącone od następnej wypłaty za czerwiec 2024 r.

(akta kontroli tom III str. 142-170)

- b) Wyrównanie wynagrodzenia za lata 2021-2023 (do 31 marca) dla zastępcy Dyrektora ds. Operacyjnych w wysokości 49 041,39 zł, wypłacone wraz z wynagrodzeniem za czerwiec 2023 r., zostało naliczone nierzetelnie. Według ustaleń NIK miesięczne wynagrodzenie zasadnicze w 2021 r. winno wynosić o 1179,65 zł więcej, w 2022 r. o 2318,02 zł więcej oraz w I kwartale 2023 r. o 5372,68 zł więcej niż naliczono i wypłacono w ww. okresie. Łączna wartość wynagrodzenia podlegającego wyrównaniu powinna wynosić 58 090,07 zł (12x1179,65 zł + 12x2318,02 zł + 3x5372,68 zł), tj. o 9048,68 zł wyższa niż naliczono⁸².

Zgodnie z umową o zarządzanie Instytutem Sieci Badawczej Łukasiewicz z 26 marca 2020 r., obowiązującą w latach 2021-2023 (do 31 marca), z tytułu pełnienia funkcji, zarządzającemu przysługiwało wynagrodzenie miesięczne w wysokości krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłaszanego przez Prezesa GUS. Kontrola Centrum ustaliła, że konstrukcja przedmiotowej umowy o zarządzanie nie wymagała, zgodnie z opinią z 6 marca 2023 r. Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, mrożenia wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia stosowanego do określenia wynagrodzenia zastępcy Dyrektora ds. Operacyjnych:

⁸⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 2136. Dalej: ustawa o wynagradzaniu.

⁸¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 54.

⁸² P.m.w. GUS za IV kwartał 2019 r. wyniosło 5367,71 zł, za IV kwartał 2020 r. 5655,43 zł, za IV kwartał 2021 r. 6220,8 zł i za IV kwartał 2022 r. 6965,84 zł.

- w 2021 r. zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021⁸³ do wysokości p.m.w. GUS za IV kwartał 2019 r.;
- w 2022 r. zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022⁸⁴ do wysokości p.m.w. GUS za IV kwartał 2020 r.;
- w okresie styczeń-marzec 2023 r. art. 12 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023⁸⁵ do wysokości p.m.w. GUS za IV kwartał 2020 r.

Kierownik HR wyjaśniła, że w czerwcu 2023 r. błędnie naliczono kwotę wyrównania wynagrodzenia w wysokości 49 041,39 zł. Zgodziła się z ustaleniami NIK, że prawidłowo całe wyrównanie powinno wynosić 58 090,04 zł.

(akta kontroli tom III str. 142-151, 171-222, 351-413)

- c) Nienależnie wypłacono świadczenie za okres wypowiedzenia umowy od 6 września do 31 grudnia 2023 r. dla zastępcy Dyrektora ds. Operacyjnych, w związku z odwołaniem go z funkcji z dniem 6 września 2023 r. Łączna wartość naliczonego wynagrodzenia brutto za okres wrzesień-grudzień 2023 r. wyniosła brutto 92 749,04 zł (23 187,26 zł miesięcznie), natomiast wynagrodzenia netto 72 141,76 zł (18 035,44 zł miesięcznie).

Prezes Centrum, na podstawie art. 70 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁸⁶ odwołał z funkcji zastępcę Dyrektora ds. Operacyjnych z dniem 6 września 2023 r. Wskazał, że nawiązany na podstawie powołania stosunek pracy ulegnie rozwiązaniu 30 grudnia 2023 r., zobowiązał pracownika do wykorzystania w ww. terminie urlopu wypoczynkowego oraz zwolnił go ze świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia, zgodnie z art. 36² ww. ustawy. Zgodnie z art. 70 §1² Kodeksu pracy stosunek pracy z pracownikiem odwołanym ze stanowiska rozwiązuje się na zasadach określonych w przepisach niniejszego oddziału, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. W art. 25 ust. 4 ustawy o SBŁ wskazano, że z dniem odwołania dyrektora albo zastępcy dyrektora wygasa z mocy prawa zawarta z nim umowa o zarządzanie instytutem Sieci. Przepis ten stanowi regulację szczególną wobec art. 70 § 2 w związku z art. 36 § 1 Kodeksu pracy. Wraz ze zmaterializowaniem się aktu odwołania dochodzi także do wygaśnięcia stosunku pracy powołanego zastępcy dyrektora, wygasa bowiem umowa, a to prowadzi do braku podstaw do pobierania wynagrodzenia, które to prawo pozostaje aktualne wyłącznie, gdy stosunek pracy nadal trwa. Ponadto, jak wynika z art. 25 ust. 5 pkt 2 ustawy SBŁ, w przypadku odwołania zastępcy dyrektora Prezes Centrum wyznacza do pełnienia obowiązków zastępcy dyrektora inne osoby, co oznacza tym samym, że akt odwołania prowadzi faktycznie do opróżnienia stanowiska przez dotychczasowego zastępcę dyrektora.

Kierownik HR wyjaśniła, że umowa o zarządzanie Instytutem nie stanowi nawiązania stosunku pracy, a jest jedynie określeniem zasad współzarządzania Instytutem. Reguluje wiele kwestii, m.in. prawa i obowiązki zarządzającego, odpowiedzialność, wynagrodzenie itp. Nawiązanie stosunku pracy nastąpiło na podstawie aktu powołania, a rozwiązanie na podstawie aktu odwołania. Zgodnie z art. 70 par. 2 Kodeksu pracy odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę, zatem od dnia 6 września do 31 grudnia 2023 r. były zastępca

⁸³ Dz. U. z 2020 r. poz. 2400, ze zm.

⁸⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 2445, ze zm.

⁸⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 2666, ze zm.

⁸⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, ze zm. Dalej: Kodeks pracy.

dyrektora był w okresie wypowiedzenia i miał prawo do wynagrodzenia w wysokości przysługującej przed odwołaniem.

Były Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że według jego wiedzy, na podstawie opinii prawnej radcy prawnego Instytutu i decyzji o odwołaniu zastępcy Dyrektora ds. Operacyjnych naliczono wynagrodzenie za trzy miesiące (październik-grudzień), w czasie których zgodnie z Kodeksem pracy był pracownikiem, ale nie świadczył pracy zgodnie z treścią decyzji o odwołaniu.

NIK zauważa, w § 7 pkt 3 umowy o zarządzanie wskazano, że odwołanie z funkcji skutkuje wygaśnięciem umowy z ostatnim dniem pełnienia funkcji, natomiast w pkt 6 określono przypadki rozwiązania umowy z zachowaniem okresu wypowiedzenia, wynikającego z przepisów prawa pracy, co nie miało miejsca w przypadku rozwiązania przedmiotowej umowy.

(akta kontroli tom I str. 333-378: plik nr 390, 442, 450, 1186-1194; tom III str. 142-151, 171-222, 278-287, 351-408, tom IV str. 537-543)

d) Nienależnie wypłacono zastępcy Dyrektora ds. Operacyjnych odprawę w wysokości 54 233,01 zł (wraz z odsetkami za zwłokę) w związku z odwołaniem go z funkcji, pomimo że w zawartej z nim umowie o zarządzanie Instytutem nie przyznano prawa do odprawy oraz nie została mu ona przyznana przez Prezesa Centrum.

Zgodnie z art. 12 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, w razie odwołania ze stanowiska z innych przyczyn niż naruszenie podstawowych obowiązków ze stosunku zatrudnienia, osobom określonym w art. 2 może być przyznana odprawa w wysokości nie wyższej niż trzykrotność wynagrodzenia miesięcznego. Świadczenie to ma więc charakter fakultatywny.

Kierownik Działu HR wyjaśniła, że podstawą prawną wypłaty odprawy był art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników⁸⁷, w związku z art. 70 § 2 Kodeksu pracy. Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy niektóre przepisy tejże ustawy stosuje się przy indywidualnych rozwiązaniach stosunków pracy – również na podstawie powołania. Wysokość odprawy wyniosła trzykrotność wynagrodzenia, ograniczona do kwoty 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu rozwiązania stosunku pracy (3600 zł x 15 = 54 000 zł). Zwolnień grupowych w latach 2019-2024 (do 18 lipca) w Instytucie nie było.

Były Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że przyczyną rozwiązania umowy była zmiana regulaminu organizacyjnego Instytutu, której celem było dostosowanie struktury organizacyjnej Instytutu do warunków rynkowych. Kwestia odprawy była poddana gruntownej ocenie prawnej przez radcę prawnego Instytutu i po jego rekomendacji oraz kierownika Działu HR dyrektor Instytutu podjął decyzję o wypłaceniu odprawy.

NIK zauważa, że w przypadku wynagradzania zastępcy dyrektora Instytutu Sieci, w tym również przyznawania odprawy w przypadku odwołania ze stanowiska, zastosowanie mają przepisy przywołanej wyżej ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi. Ponadto decyzję o wypłaceniu odprawy podjął Dyrektor Instytutu, pomimo że pozostawało to w kompetencji Prezesa Centrum, jako pracodawcy.

⁸⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 61. Dalej: ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy.

(akta kontroli tom I str. 333-378: plik nr 390, 442, 450, 1186-1194 tom III str. 142-151, 171-222, 277-314, tom IV str. 537-543)

- e) Nie wyrównano nierzetelnie obliczonego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla głównej księgowej za lata 2021-2022 (do 31 sierpnia) oraz jednorocznego wynagrodzenia przysługującego w 2021 r. i 2022 r. w związku z opinią Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej z 6 marca 2023 r.

Zgodnie z porozumieniem zmieniającym umowę o pracę NK/131/2020 z 27 maja 2020 r. głównej księgowej przysługiwało od 1 maja 2020 r.: wynagrodzenie miesięczne w wysokości 3,5-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS; raz w roku wynagrodzenie w wysokości 75% wynagrodzenia miesięcznego w terminie 14 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego przez Prezesa Centrum.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. należne wynagrodzenie głównej księgowej wynosiło miesięcznie 19 794 zł (3,5 x 5655,43 zł) oraz od 1 stycznia do 31 sierpnia 2022 r. 21 772,8 zł (3,5 x 6220,8 zł). Z zestawienia składników płac głównej księgowej za 2021 i 2022 rok wynika, że naliczone i wypłacone wynagrodzenie zasadnicze w 2021 r. wyniosło 18 787 zł brutto (tj. o 1007 zł mniej), w 2022 r. 19 794 zł brutto (tj. o 1988,8 zł mniej). Łączna wartość zaniżenia wynagrodzenia zasadniczego wyniosła 27 994,4 zł.

W przypadku jednorocznego wynagrodzenia w lipcu 2021 r. naliczono kwotę 14 090,25 zł zamiast 14 845,5 zł (o 755,25 zł mniej), natomiast w lipcu 2022 r. 14 845,5 zł zamiast 16 329,6 zł (o 1484,1 zł. mniej). Łączna wartość zaniżonego jednorocznego wynagrodzenia wyniosła 2239,35 zł.

Kierownik HR wyjaśniła, że w związku z kontrolą Centrum nie wypłacono głównej księgowej wyrównania wynagrodzenia zasadniczego i jednorocznego w wysokości 75% wynagrodzenia miesięcznego za lata 2021-2022. W informacji pokontrolnej Centrum wskazało na nieprawidłowości w naliczaniu wynagrodzeń dyrekcji Instytutu, w związku z konstrukcją umów o zarządzanie.

Były Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że według jego wiedzy kontrola Centrum wskazała, że wyrównania należy wypłacić dyrektorowi i jego zastępcom.

NIK potwierdza, że kontrola przeprowadzona przez Centrum nie obejmowała swoim zakresem wynagrodzenia głównej księgowej, zauważa jednak, że doszło do zaniżenia wynagrodzenia głównej księgowej w latach 2021-2022 (do 31 sierpnia), stosownie do opinii Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej z 6 marca 2023 r.⁸⁸ oraz z uwagi na konstrukcję umowy. Nadmienić należy, że ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi zgodnie z art. 2 pkt 4 ma zastosowanie także do głównych księgowych Centrum i instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz.

(akta kontroli tom I str. 333-378: pliki nr 373-388, 395-403, 481-498, 1108, 1144-1161, tom III str. 142-151, 223-239, 278-283, 315-350, tom IV str. 537-543)

2. W latach 2019-2020 środki finansowe z funduszu nagród, przeznaczone na nagrody dla pracowników Instytutu, zostały wydatkowane na nagrody dla dyrektorów i głównej księgowej w łącznej kwocie (wraz ze składkami ZUS i PPK) 132 919,35 zł w 2019 r. i 171 565,86 zł w 2020 r. Było to niezgodne z art. 7 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, zgodnie z którym osobom, o których mowa w art. 2 ww. ustawy, nie przysługuje prowizja od zysku, nagroda z zakładowego funduszu nagród oraz

⁸⁸ Dotyczącą braku wymogu mrożenia wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia stosowanego do określenia wynagrodzenia, w przypadku, gdy w umowie nie ma bezpośredniego odwołania do ustawy o wynagradzaniu.

roszczenie z tytułu udziału w zysku lub nadwyżce bilansowej. Zgodnie z art. 66 ust. 3 ustawy o SBŁ z funduszu nagród wypłaca się nagrody dla pracowników instytutu Sieci, wypłata następuje po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego instytutu Sieci, a warunki wypłaty ze środków funduszu nagród określa zakładowy układ zbiorowy pracy albo regulamin wynagradzania ustalony przez dyrektora. Zgodnie z art. 1 pkt 2 (Dział I Postanowienia ogólne) Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Instytutu Nowych Syntez Chemicznych, w zakresie zasad wynagradzania postanowienia układu nie dotyczą dyrektora Instytutu, jego zastępców i głównego księgowego.

Były Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że z powodu braku w latach 2019-2020 zastępcy dyrektora ds. finansowych decyzja, z jakich środków finansowych można wypłacić nagrody dla dyrektorów i głównej księgowej, należała do głównej księgowej.

(akta kontroli tom I str. 333-378, pliki nr 122, 313-324, 365-369, 607-609, tom II str. 158, tom III str. 246-251, 256, 278-283, 457-466, tom IV str. 537-543)

3. W ramach realizacji projektu [.....]* dwóch zamówień publicznych na łączną kwotę 2 793 000 zł netto udzielono, niezgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 Pzp, z pominięciem Pzp oraz procedur określonych w Regulaminie udzielania zamówień publicznych o wartości równej lub przekraczającej równowartość kwoty 130 000 PLN w Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntez Chemicznych (dalej: Regulamin):

a) zamówienie nr [.....]* o wartości [.....]*, udzielone firmie [.....]* na opracowanie [.....]

.....]
.....]*

b) zamówienie nr [.....]* o wartości [.....]* udzielone firmie [.....]* na opracowanie [.....]
.....]*

Zamówienie nr [.....]* zostało udzielone w odpowiedzi na ofertę nr [.....]* i podpisane przez byłego Dyrektora Instytutu oraz Dyrektora Centrum Badań i Rozwoju (dalej: Dyrektor CBiR). Do 26 sierpnia 2024 r. zlecenie zostało częściowo zrealizowane. Instytut na podstawie faktury nr [.....]*, wystawionej przez [.....]* 18 lipca 2024 r. poniósł z tego tytułu wydatek w wysokości 142 000 zł netto (174 660 zł brutto).

W przypadku zamówienia nr [.....]* w związku z zapytaniem ofertowym na [.....]*, 15 marca 2023 r. do Instytutu wpłynęły trzy oferty. Dwie zgodne z zapytaniem ofertowym, z proponowaną ceną netto za wykonanie prac [.....]*. Trzecia oferta firmy [.....]* wykraczała poza zakres zapytania ofertowego i dotyczyła [.....]

.....]*, za cenę netto [.....]*. Oferta [.....]* była aktualizowana 6 października i 14 listopada 2023 r. W ofertach nie przedstawiono kalkulacji kosztów za poszczególne prace. W dniu [.....]* Instytut zlecił firmie [.....]* realizację zadań wynikających z oferty za cenę netto [.....]. Wartość ww. zamówienia stanowiła 77,6% wartości całego wynagrodzenia przysługującego Instytutowi za realizację Projektu. Zamówienie ze strony Instytutu zostało podpisane przez byłego Dyrektora Instytutu, Dyrektora CBiR

oraz Kierownika Projektu. Dnia [.....]*, przyjęła warunki ww. zamówienia⁸⁹. Ponadto, z uwagi na okoliczność, że [.....]* był od 1 czerwca 2023 r. do 29 maja 2024 r. członkiem Rady Instytutu i pobierał z tego tytułu wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Rady, występował konflikt interesów, o którym mowa w art. 56 ust. 2 pkt 3 i 4 Pzp, stanowiący podstawę do wyłączenia z udziału w postępowaniu kierownika zamawiającego oraz innych osób biorących udział w tym postępowaniu na podstawie art. 56 ust. 1 Pzp, jak również stanowiło to fakultatywną przesłankę do wykluczenia tego wykonawcy z postępowania, na podstawie art. 109 ust. 1 pkt 6 Pzp.

Powyższe działania naruszały określone w Pzp zasady zachowania uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców (art. 16 pkt 1), legalizmu (art. 17 ust. 2) oraz jawności postępowania (art. 18 ust.1). Nie było także zgodne z Polityką Zakupową Instytutu⁹⁰, według której m.in. dokonując zakupów należy: zapewnić zgodność z obowiązującymi przepisami prawa, dotyczącymi m.in. zamówień publicznych, a także uwzględniać wytyczne przyjęte w Polityce Zakupowej; uważać na wszelkie nieostrożne zachowania w relacjach z wykonawcami, które pomimo braku zamiaru nieuczciwości, mogą prowadzić do sytuacji niejasnych, z podejrzeniem o korupcję włącznie; wszelkie działania muszą być dokonywane bezstronnie, a stosowane procedury muszą być jednolite wobec wszystkich wykonawców; celem procedur wewnętrznych jest jasne sformułowanie zakresu obowiązków członków komisji przetargowych i innych osób wykonujących czynności związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że nie jest znany tryb udzielenia zamówienia [.....]*. Nie zostało ono poprzedzone przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z Regulaminem oraz Pzp. Odnośnie do zamówienia [.....]* wyjaśnił, że DOP oraz komisja przetargowa działająca w Instytucie nie prowadziły żadnego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w wyniku którego zlecono firmie [.....]* opracowanie [.....]*. Z niewiadomych przyczyn do DOP nie został złożony wniosek o przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia oraz nie zostało zamieszczone ogłoszenie w Biuletynie Zamówień Publicznych, ani nie przekazano go Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej. DOP nie przygotowywał umowy na temat przedmiotowej sprawy i radca prawny Instytutu jej nie parafował. Wskazał, że z posiadanych informacji wynika, że zapytania o [.....]* zostały skierowane [.....]* do dwóch firm, do których 2 marca 2023 r. wysłano prośbę o aktualizację oferty. W tym samym dniu wysłano także zapytanie ofertowe do [.....]* dotyczące [.....]*. Oferta tej firmy przedstawiała zakres prac, którego nie było w zapytaniu, a dodatkowo nie było wyceny poszczególnych ich części. Porównanie wszystkich otrzymanych ofert nie było możliwe ze względu na różnice

⁸⁹ Dyrektor Instytutu 1 sierpnia 2024 r. zwrócił się pisemnie [.....]* o wstrzymanie realizacji zamówienia i ograniczenie wykonania zamówienia do [.....]*, do czasu podjęcia decyzji odnośnie kontynuacji lub zaprzestania lub czasowego wstrzymania realizacji zamówienia. Według stanu na 14 sierpnia 2024 r. [.....]* wyraziła wolę sprzedaży Instytutowi [.....]* za cenę [.....]* oraz podjęcia negocjacji w zakresie odsprzedaży dedykowanych do realizacji zamówienia, [.....]*, jednocześnie deklarując wolę uregulowania wzajemnych zobowiązań zgodnie z przepisami obowiązującego prawa.

⁹⁰ Załącznik do zarządzenia nr 4/2023 z 19 stycznia 2023 r. Dyrektora Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Nowych Syntezy Chemicznych w sprawie wprowadzenia Polityki Zakupowej.

w zakresie prac. Wskazał, że zamówienie nr [.....]
.....]*, podpisane przez byłego Dyrektora Instytutu, zostało wysłane
za pośrednictwem poczty do [.....]*. Podpisane zamówienie
wpłynęło do Instytutu [.....]* Realizacja zamówienia znajduje się obecnie
na etapie [.....]*.
Instytut nie wypłacił [.....]* żadnego wynagrodzenia (według
stanu na 23 sierpnia 2024 r.).

Były Dyrektor Instytutu wyjaśnił (zastrzegając, że jego wyjaśnienia mogą być
ogólnikowe ze względu na brak dostępu do dokumentów i ograniczony dostęp
do osób, które odpowiadały za poszczególne obszary działalności Instytutu),
że w Instytucie standardową praktyką było, że komórki odpowiedzialne za dany
temat prowadziły wszelkie uzgodnienia techniczne i technologiczne z kontrahentami,
natomiast opiniowanie warunków umowy lub zamówienia zastępującego umowę
zawsze realizowane było przez DOP, który dokonuje analizy prawnej oraz zapewnia
zgodność dokumentacji z obowiązującymi przepisami. Według jego wiedzy
i informacji uzyskanych od dyrektora CBiR takie procedury zostały zachowane
również w przypadku Projektu. Za wszelkie uzgodnienia techniczne i technologiczne
z kontrahentami odpowiadała Grupa Badawcza [.....]*,
a personalnie dyrektor CBiR wraz z kierownikiem Projektu i zespołem, zaś za
analizę prawną oraz zapewnienie zgodności dokumentacji z obowiązującymi
przepisami DOP. Podkreślił, że w celu zachowania bezstronności i dochowania
należytej kultury biznesowej, jako dyrektor Instytutu, nigdy nie brał udziału
w negocjacjach warunków jakiegokolwiek projektu lub zamówienia realizowanego
z podmiotami zewnętrznymi. Na pytanie, jakie procedury obowiązujące w Instytucie
zostały zastosowane przy udzieleniu zamówienia nr [.....]*, wyjaśnił,
że według uzyskanych informacji od dyrektora CBiR Instytut ogłosił zgodnie
z prawem o zamówieniach publicznych przetarg nieograniczony, kontynuowany
w 2024 r., dla wyboru podwykonawców w różnych branżach, z którymi są lub mają
być podpisane umowy ramowe na okres [.....]*. Wskazał, że według informacji
uzyskanych od dyrektora CBiR ogłoszenie przetargu na wybór poddostawców
w trakcie trwania przetargu organizowanego przez [.....]* było
niemożliwe, ponieważ czas na złożenie ofert był zbyt krótki. Priorytetem było
uzyskanie kompleksowej oferty, która zabezpieczałaby interes Instytutu oraz
minimalizowała ryzyka związane z niedoszacowaniem kosztów, jak i brakiem
gwarancji na realizację zadania w terminie określonym przez [.....]*. Były
Dyrektor Instytutu nie potrafił udzielić informacji, czy kierowano oferty dotyczące
[.....]* na potrzeby Projektu do innych wykonawców.
Wyjaśnił, że według informacji uzyskanych od dyrektora CBiR, ze względu
na złożoność i trudność technologiczną Projektu oraz zabezpieczenia interesów
Instytutu, kluczowe było powierzenie realizacji zadania firmie, która mogła zapewnić
kompleksowe wsparcie. Pozostali oferenci to firmy wyłącznie montażowe
i wykonawcze, które nie dysponują własnym zapleczem technologicznym oraz
projektowym – wielobranżowym. Wybór partnera z odpowiednim doświadczeniem
jakie posiada [.....]* był zatem niezbędny, aby zapewnić
prawidłowy i terminowy przebieg realizacji Projektu oraz spełnienie wszystkich
wymagań [.....]*. Były Dyrektor nie wyjaśnił, dlaczego firma [.....]
.....]* na zapytanie ofertowe z dnia [.....]* dotyczące
[.....]* na potrzeby Projektu przedstawiła ofertę na
[.....]*. Nie posiadał
wiedzy, czy firma ta przed złożeniem oferty otrzymała inną dokumentację dotyczącą
Projektu, poza przesłanymi wraz z zapytaniem ofertowym [.....]
.....]*. Nie wyjaśnił także, czy Instytut skierował zapytanie ofertowe
na [.....]* do innych

wykonawców, wskazał jednak, że według informacji otrzymanych od dyrektora CBiR złożono zapytanie ofertowe [.....]*, gdyż firma ta gwarantowała kompleksową realizację Projektu, natomiast oferty pozostałych firm odrzucono, gdyż obejmowały tylko i wyłącznie [.....]*. Wskazał, że według jego wiedzy decyzję o wyborze oferty podjął dyrektor CBiR po konsultacji z kierownikiem Projektu. Osoby z działu prawnego włączone były na etapie przygotowywania umów/zamówień. Podkreślił, że w jego głębokim przekonaniu obecność [.....] w Radzie Instytutu nie miała najmniejszego wpływu na wybór oferty. Nie wyjaśnił, dlaczego zamówienie nr [.....]* nie zawierało szczegółowej specyfikacji wartości zamówionych prac oraz dlaczego nie sporządzono odrębnej umowy. Podniósł, że według wyjaśnień uzyskanych od dyrektora CBiR opiniowanie zamówienia realizowane było przez DOP, który dokonywał analizy prawnej na każdym etapie przygotowywania umowy oraz zapewniał, że od strony prawnej interes Instytutu zostanie zabezpieczony. Kierownik DOP, kierownik Projektu oraz dyrektor CBiR nie udzielili wyjaśnień, ponieważ przebywali w trakcie kontroli NIK na zwolnieniu lekarskim.

NIK zauważyła, że wyjaśnienia byłego Dyrektora nie znajdują odzwierciedlenia w przedstawionej do kontroli dokumentacji. Wprawdzie w 2023 r. zostało przeprowadzone postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego pn. Projektowanie, wykonanie, montaż aparatów, rurociągów i konstrukcji stalowych oraz komplectacja dostaw dla zadań realizowanych przez Ł-INS w zakresie zawieranej umowy ramowej; numer referencyjny: INS/BC-16/2023; opublikowane w suplemencie Dziennika Urzędowego UE 30 maja 2023 r., numer ogłoszenia: 321634-2023, jednak [.....]* oraz [.....]* nie wzięły udziału w ww. postępowaniu.

(akta kontroli tom IV str. 467-670)

4. W Instytucie nie określono zasad gromadzenia i przechowywania wniosków o zawarcie umowy zlecenia o świadczenie usług lub o dzieło, potwierdzających konieczność wykonania określonych usług (dzieł). Zgodnie z poleceniem służbowym nr 6/2021 Dyrektora Instytutu z 22 czerwca 2021 r. (§ 2 pkt 2 i pkt 3) podstawą zawarcia umów o świadczenie usług i umów o dzieło była udokumentowana przez wnioskodawcę konieczność wykonania określonych prac, które nie mogły być realizowane siłami i środkami Instytutu. Wnioskodawca miał obowiązek przedłożyć dyrektorowi Instytutu wniosek o zawarcie umowy według określonego wzoru, w celu uzyskania zgody. We wniosku należało wskazać cel zawarcia umowy wraz z uzasadnieniem, wartość szacunkową netto oraz źródło finansowania wydatku. W przypadku sześciu umów cywilnoprawnych objętych badaniem do kontroli NIK nie okazano wniosków uzasadniających ich zawarcie, zatwierdzonych przez dyrektora Instytutu. Powyższe skutkowało ograniczeniem możliwości ustalenia czy zawieranie umów było celowe i gospodarne.

Upoważniona pracownica Instytutu wyjaśniła, że przedmiotowe wnioski były prawdopodobnie składane przez osoby merytorycznie odpowiedzialne za realizację umowy. Wnioski te, po akceptacji dyrektora, nie były archiwizowane.

(akta kontroli tom I str. 333-378 plik nr 697-698, tom II str. 340-341, tom III str. 277-283)

5. Instytut nie zamieścił w prasie obwieszczeń o przetargach dwóch środków trwałych⁹¹, co było niezgodne z § 10 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie

⁹¹ Obwieszczenie o publicznym przetargu pisemnym z 6 sierpnia 2021 r. – sprzedaż samochodu dostawczego Renault Master oraz obwieszczenie o publicznym przetargu pisemnym z 4 kwietnia 2024 r. - sprzedaż samochodu osobowego VOLVO S90.

organizowania przetargu. Obwieszczenie o przetargu zamieszcza się w codziennej prasie krajowej lub lokalnej w zależności od wartości przedmiotu przetargu, w sposób umożliwiający dotarcie do szerokiego kręgu zainteresowanych oraz na widocznym miejscu w lokalu sprzedawcy, a także w innych miejscach uznanych za celowe. Jeżeli wartość przedmiotu przetargu stanowi dziesięciokrotną kwotę określoną w odrębnych przepisach w sprawie uznawania składników majątkowych za środki trwałe, to obwieszczenie podlega zamieszczeniu w codziennej prasie krajowej.

Powyższe działanie skutkowało ograniczeniem liczby odbiorców, do których dotarła informacja o sprzedaży ww. środków trwałych, co mogło mieć znaczący wpływ na osiągniętą przez Instytut cenę sprzedaży. Tym bardziej, że oba środki trwałe zostały zakupione przez jednego nabywcę.

Zastępca kierownika DOP wyjaśniła, że w przetargach odstąpiono od publikacji ogłoszeń w prasie krajowej ze względu na wartość sprzedawanych przedmiotów. Wskazała, że zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie organizowania przetargu obowiązki publikacji ogłoszeń w prasie lokalnej podlegają przedmiotom, których wartość stanowi dziesięciokrotną kwotę określoną w odrębnych przepisach w sprawie uznawania składników majątkowych za środki trwałe. W przypadku samochodu osobowego VOLVO S90, którego wartość przekraczała 100 000 zł, decyzja o niezamieszczaniu ogłoszenia w prasie lokalnej została podjęta przez ówczesnego Dyrektora Instytutu. Ponadto ogłoszenie w prasie to dodatkowe koszty dla Instytutu. Ogłoszenia zostały umieszczone na tablicach ogłoszeń oraz stronie internetowej Instytutu. Ogłoszenie o sprzedaży samochodu osobowego VOLVO S90 zostało zamieszczone na stronie internetowej portalu otomoto.pl.

Były Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że według jego wiedzy obwieszczenia o przetargach zamieszczono w prasie, zgodnie z wymogami przepisów prawa.

NIK zauważyła, że jeżeli wartość przedmiotu przetargu wynosi 100 000 zł, to obwieszczenie podlega zamieszczeniu w codziennej prasie krajowej, w przypadku środków trwałych o niższej wartości w prasie lokalnej.

(akta kontroli tom II str. 392-419, 464-480, tom III str. 27-34, 277-283, tom IV str. 537-543)

6. W 2021 r. w Kokpicie nierzetelnie wykazano „przychody z najmu” w kwocie 388 227,85 zł. W informacji dodatkowej do sprawozdań finansowych za 2021 r. przychody z najmu wynosiły 389 083,56 zł (tj. były o 855,71 zł wyższe).

Zastępca kierownika Działu Planowania i Kontrolingu wyjaśniła, że w Kokpicie przez pomyłkę sprawozdano kwotę niższą niż należało. Prawidłowa wartość przychodów z najmu to 389 083,56 zł. Brakująca kwota 855,71 zł została przyporządkowana do pozycji „inne przychody operacyjne”.

(akta kontroli tom I str. 107-131, 191-196, 333-378: pliki nr 163-188, 621-632)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą przychody w Instytucie realizowano co do zasady zgodnie z ustalonymi planami. Środki z FR wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem, jednak koszty z tytułu wynagrodzeń, koszty ogólnozakładowe i pozostałe koszty stanowiły średnio 72,5% wydatków. W latach 2019-2020 środki finansowe funduszu nagród w łącznej wysokości 304 485,21 zł zostały wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, to jest na wypłatę nagród rocznych dla kadry zarządzającej i głównej księgowej zamiast dla pracowników Instytutu. Wystąpiły przypadki niezgodnej z przepisami wypłaty wynagrodzeń, odprawy oraz nagród rocznych dla dwóch członków kadry zarządzającej oraz głównej księgowej. Pomimo zgodnej z umową realizacji zawartych przez Instytut umów cywilnoprawnych, nieokazanie wniosków oraz dokumentów

uzasadniających zawarcie umów objętych badaniem uniemożliwiło dokonanie oceny celowości i gospodarności ich zawarcia. Zakupy inwestycyjne były zgodne z obowiązującymi uregulowaniami. W celu realizacji Projektu dla [.....]* udzielono dwóch zamówień o łącznej wartości 2 793 000 zł netto, z pominięciem przepisów Pzp oraz procedur i zasad określonych w wewnętrznym Regulaminie udzielania zamówień publicznych oraz w Polityce Zakupowej Instytutu.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wprowadzanie rzetelnych, zgodnych ze stanem faktycznym, danych do aplikacji informatycznej Kokpit zarządczy.
2. Skorygowanie danych dotyczących środków własnych w raportach z wykorzystania dotacji celowych dwóch objętych kontrolą zadań.
3. Rzetelne określanie przedmiotu zlecenia w ramach zadań dofinansowanych z dotacji celowej.
4. Egzekwowanie pisemnych oświadczeń od osób dobrowolnie rezygnujących z przysługujących im świadczeń pieniężnych.
5. Sporządzanie planów finansowych Instytutu zgodnie z obowiązującymi przepisami.
6. Podjęcie działań zmierzających do wyrównania wynagrodzenia zasadniczego za lata 2021-2023 (I kwartał) zastępcy Dyrektora ds. Operacyjnych zgodnie z zaleceniami pokontrolnymi Centrum.
7. Podjęcie działań zmierzających do odzyskania wypłaconego zastępcy Dyrektora ds. Operacyjnych, po dacie jego odwołania: nienależnego świadczenia za okres wypowiedzenia umowy oraz odprawy.
8. Podjęcie działań zmierzających do wyrównania głównej księgowej wynagrodzenia zasadniczego za lata 2021-2022 (do 31 sierpnia) oraz jednorocznego wynagrodzenia w wysokości 75% wynagrodzenia miesięcznego przysługującego w 2021 r. i 2022 r.
9. Podjęcie działań zmierzających do uzupełnienia funduszu nagród, przeznaczonego dla pracowników Instytutu, o kwotę nieprawidłowo wypłaconych z tego źródła nagród kadrze zarządzającej i głównej księgowej.
10. Udzielanie zamówień publicznych, których wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 tys. zł netto, z zastosowaniem przepisów Pzp oraz zgodnie z wewnętrznymi procedurami.
11. Określenie zasad gromadzenia i przechowywania wniosków o zawarcie umowy zlecenia o świadczenie usług lub o dzieło, potwierdzających konieczność wykonania określonych usług (dzieł).
12. Zamieszczanie w codziennej prasie krajowej lub lokalnej, w zależności od wartości przedmiotu przetargu, w sposób umożliwiający dotarcie do szerokiego kręgu zainteresowanych obwieszczeń o przetargu środków trwałych realizowanych na podstawie rozporządzenia w sprawie organizowania przetargu.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 30 sierpnia 2024 r.

Kontrolerzy:

Przemysław Fidecki
Doradca ekonomiczny
/podpisano elektronicznie/

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie

Edward Szempruch
/podpisano elektronicznie/

Katarzyna Osiak
Specjalista kontroli państwowej
/podpisano elektronicznie/

Katarzyna Jabłońska-Karczmarczyk
Inspektor kontroli państwowej
/podpisano elektronicznie/

[...]* – Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie wyłączyła z publikacji fragmenty wystąpienia pokontrolnego oznaczone w niniejszy sposób na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 901), art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233) oraz art. 381 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, ze zm.), w związku z objęciem tych fragmentów tajemnicą przedsiębiorstwa przez i na rzecz Instytutu.